Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Najer Folksblat

פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 155 (847) | Łódź, Sroda 7 Lipca 1926 | פירטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך כה תמוז תרפ"ו | Nr. 155 (847)

Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel. 24-71 | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71

די לינקע רעגירונגען ווערען באלד רעכט.

דעפ. גרינבוים ווארענט פאר ענדערן די וואהל-ארדינאציע אינ'ם גייסט פון כיענא-פיאסט.

וו א ר ש א, 6 (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט). די היינטיגע זיצונג פון סיים האט שוין נישט ארויסגערופען אזא אינטערעס, ווי די נעכטיגע. די רעדע פון יוסטיץ-מיניסטער מאקאווסקי, וועלכער האט פערטיידיגט דעם געזעץ-פראיעקט פון דער רעגירונג מכח ענדערען די קאנסטיטוציע, איז געווען א געגוג בלאס. דערפאר האט געהאלטען א שטארקע און שארפע רעדע דעפ. גרינבוים אין נאמען פון יודישען קאלא.

אין דער דעבאטע האט דער ערשטער גענומען א ווארט דעפ. קערניק (פיאסט). ער האלט, אין פרינציפ דארף די קאנסטיטוציע רעווידירען ערשט דער קומענדיגער סיים. די קאנסטיטוציע האט אבער חסרונות, וועלכע מ'מוז שוין בעזייטיגען. דער הויפט-חסרון איז די שוואכקייט פון דער אויספיהרונגס-מאכט, בעזונדער פון פרעזידענט, די מאנגעלהאפטע פונאנדערטיילונג צווישען דער געזעצגעבערישער און אויספיהרערישער מאכט און די צו גרויסע אונפעראנטווארטליכקייט פון די דעפוטאטען. דער פראיעקט פון דער רעגירונג געהט אבער אין אן'אנדער וועג, ווי דער וועג פון „פיאסט", פון וועלכען די דאזיגע פארטיי וועט נישט אבטרעטען. וואהל-רעכט דארפען האבען פערזאנען פון 24 יאהר אן און מעהר ערפאהרענע. דער רעדנער פיהרט אויס, אז דער רעגירונגס-פראיעקט פערניכטעט דעם פארלאמענט און דערצו קאן מען נישט דערלאזען.

עס נעהמט דאן א ווארט דער

יוסטיץ-מיניסטער מאקאווסקי.

ווען דער מיניסטער בעוויזט זיך אויף דער טריבונע, הערען זיך שטימען: בעפרייען די פאליטישע ארעסטירטע! אמניעסטיע!

דער מיניסטער זאגט: די רעגירונג לעגט פאר ענדערונגען, וועלכע זענען נוגע דעם עצם עקזיסטענץ פון דער מלוכה. די בעשאפער פון דער קאנסטיטוציע האבען פערשטאנען די ענטוויקלונג פון די דעמאקראטישע בעגריפען, זיי האבען דאס אבער נישט אויסגעדריקט אין זייער ווערק.

עס האט נעמווט קומען די מאי-איבערהעהרעניש.

די מלוכה איז א ווירטשאפט, וואס שטיצט זיך אויפ'ן גראשען, וועלכע עס צאהלען די בירגער. דער בעדינג פאר א פערנינפטיגען אויסגעבען דעם גראשען איז א פינאנצעלער פלאן — א בודזשעט. די רעגירונג שטעלט צונויף דעם בודזשעט, דער פארלאמענט נעהמט איהם אן, די רעגירונג פיהרט איהם אויס. די ביידע ארגאנען מוזען זייער זאך טון צו דער צייט. דאס איז דער ערשטער פארשלאג פון דער רעגירונג. דער דאזיגער פארשלאג שטעהט פעסט אויפ'ן באדען פון פארלאמענטאריזם און פאדערט, אז די רעגירונג אין פוילען זאל נישט בלויז זיין א מין סיים-קאמיסיע, נאר זאל פאקטיש בעזיצען די רעגירונגס-מאכט. עס מוז זיין א גרעניץ צווישען די אויפגאבען, רעכט און פליכטען פון דער רעגירונג און דעם סיים. דאס וועטא-רעכט פאר'ן פרעזידענט איז די צווייטע פראבע גלייכצושטעלען די רעגירונג מיט דעם פארלאמענט. די רעגירונג וויל ווייטער אריינפיהרען אין דער קאנסטיטוציע די מעגליכקייט צו ערטיילען פולמאכטען בכלל און אויף דער צייט ביז אין לאנד וועט נישט הערשען א געזעצליכע ארדנונג.

צום סוף ערקלערט דער מיניסטער, אז אין דער קאמיסיע וועט ער קאנען גענוי מאטיווירען די בעזונדערע פאקטען פון רעגירונגס-פראיעקט.

עס רעדט דאן דעפוטאט כרוצקי (אוקר.), וועלכער אונטערשטיצט דעם פארשלאג פון פ. פ. ס. אפצוווארפען דעם געזעץ-פראיעקט.

דעפ. סטאלארסקי (וויזוואלעניע) גיט אפ אן'ערקלערונג מיט די פאסטולאטען פון זיין קלוב און מעלדעט, אז ער האלט דעם רעגירונגס-פראיעקט פאר א יסוד צו א דיסקוסיע.

דעפ. אוטא (דייטש) ערקלערט, אז זיין קלוב וועט אננעהמען א שטעלונג לויט דעם, וואסער פארם דער פראיעקט וועט בעקומען אין דער קאמיסיע.

דאס ווארט בעקומט דאן

דעפ. גרינבוים,

וועלכער זאגט: נאך די מאי-געשעהענישען האט מען געקאנט מיינען, אז די נייע רעגירונג וועט נישט איבערלאזען די אינסטיטוציע, וועלכע איז צומייסטענס דיסקרעדיטירט, ד. ה. דעם סיים. די רעגירונג האט דאס אבער נישט געטון. וואס לענגער זי פערשלעפט די פראגען וועגען פונאנדערלאזען דעם סיים, אלץ מעהר פערלירט זי דעם צוטרוי. די רעגירונג האט אויסגעטרעטען א וועג פאר די רעכטע, ביי וועלכע זי

וועט בעקומען א הסכמה צו ענדערען

די קאנסטיטוציע פאר'ן פרייז פון דער

וואהל - ארדינאציע. מיט'ן ענדערען די

וואהל-ארדינאציע ווילען די רעכטע דערגרייכען, אז אין פוילען זאל הערשען אויסשליסליך דאס פוילישע פאלק.

די קאנסעקווענץ דערפון קאן זיין א

קאטאסטראפע, אויף וועלכער מיר האבען שוין נישט איינמאל אנגעוויזען.

דאס דראהט מיט אויפרייסען די מלוכה.

לאמיר זיך נישט שפילען און זאגען

דעם אמת.

דער רעדנער רעדט ווייטער וועגען סיים, וועלכער האט נישט מעהר קיין פעהיגקייט צו לעבען (א שטים: דער סיים איז טויט! דעפ. גרינבוים: טויטע, וואס הערשען נאכ'ן לעבען, ווערען אנגערופען געשפענסטער) ער זאגט: מ'מוז אונטערשטרייכען נאך איין אמת, וואס איז ממש א קללה ביי אונז: יעדע לינקע רעגירונג ווערט רעכט, ווען זי הויבט אן צו רעגירען.

דעפ. גרינבוים ערקלערט צום סוף, אז די קאלא, וועט שטימען פאר אפשיקען דעם געזעץ-פראיעקט אין דער קאמיסיע. וואס שייך פולמאכטען, וועט די קאלא זיין פאר ספעציעלע, דורך א געזעץ אנגעצייכענטע פולמאכטען, אבער געגען אריינברענגען א פונקט וועגען פולמאכטען אין דער קאנסטיטוציע.

דעפ. פאפיעל (נ.פ.ר.) ערקלערט, אז זיין קלוב וועט אננעהמען א שטעלונג צום רעגירונגס-פראיעקט ערשט בעת די דעבאטען אין דער קאמיסיע.

דעפ. סאכאצקי (קאמוג.) אטאקירט די רעגירונג פאר'ן געזעץ פראיעקט; געגען געזעץ זאגען זיך אויך ארויס דעפוטאטען קשיאנזו, אקאן וואלאשין (ווייסר. הראמאדע) און פריליצקי.

דערויף איז די דעבאטע פערענדיגט געווארען און דער סיים איז צוגעטראטען צו דער אפשטימונג. עס זענען אריינגעפלאסען פארשלאגען פון די פ. פ. ס. און קאמוניסטען אפצווארפען דעם געזעץ-פראיעקט. געגען דעם שטימען אלע פארטייען פון רעכטס, צענטער און לינקע ביז צו „וויזוואלעניע" אייגשליסליך. דער געזעץ-פראיעקט ווערט דעריבער איבערגעשיקט אין דער קאמיסיע.

אין דער צווייטער און דריטער לעזונג ווערט אנגענומען דאס געזעץ מכוח איינינע ענדערונגען אין די פארשריפטען, לויט וועלכע דאס פינאנץ-מיניסטעריום קאן רעגולירען דעם געלד-פערקעהר מיט אויסלאנד און דעם אומזאץ אין אויסלענדישער וואלוטע. די קראפט פון דעם געזעץ ווערט פערלענגערט אויף 1 יאהר.

נאכ'ן ערלעדיגען אייניגע קלענערע געזעץ-פראיעקטען ווערט די זיצונג אפגעלעגט ביז'ן 15-טען יולי.

*

אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער קאנסטיטוציע-קאמיסיע ביים סיים זענען די רעפעראטען איינגעטיילט געווארען אויף פאלגענדען אופן: וועגען ענדערען די קאנסטיטוציע וועט רעפערירען דעפ. כאטשינסקי (כ.ד.), וועגען פונאנדערלאזען דעם סיים — דעפ. ניעדזיאלקאווסקי (פ.פ.ס.), וועגען דער וואהל-ארדינאציע — דעפ. ערדמאן (פיאסט).

באנק-אפערע אין ווילנא.

ארעסטירט עטליכע דירעקטארען.

ווילנא, 6 (טעלעפאניש) די פראקוראטור האט בעפוילען צו ארעסטירען די דירעקטארען פון דער לאנדווירטשאפט- און אינדוסטרי-באנק יאנקאווסקי, טשעטשערסקי און קאזיעלפאקלעווסקי. יאנקאווסקי'ן האט מען בעפרייט אויף 10 טויז. זל. קויציע, די אנדערע צוויי — אויף 50 טויז. זל. יע-

קויציע

דען.

ווען קיין ווילנא איז געקומען דער גענעראל-דירעקטאר פון דער באנק ראזוואדאווסקי, האט דער פראקוראר פעראָרדענט איהם צו ארעסטירען. מ'פערלאנגט פון איהם 100 טויזענד זל.

א וויכטיג סאציאל-געזעץ

אבגעלעגט אויף 2 יאהר.

וו א ר ש א, 6 (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט). די סיים קאמיסיע פאר ארבייטס-שוץ האט היינט בעהאנדעלט די פראגע וועגען געזעץ, לויט וועלכען ביי גרעסערע אינדוסטרי-אונטערנעהמונגען דארפען איינגעארדענט ווערען היימען פאר קינדער און פאר זויגענדע מוטערס. דאס געזעץ האט שוין געזאלט אריין אין קראפט מיט א יאהר צוריק. ס'איז אבער אבגעלעגט געווארען אויף א יאהר. אויף דער היינטיגער זיצונג איז לויט א פארשלאג פון די ענדעקעס דאס געזעץ ווידער אבגעלעגט געווארען אויף צוויי יאהר. כאראקטעריסטיש איז, אז רעפערענט איבער דער פראגע איז געוועזען די ענדעקישע דעפוטאטקע, פרוי לאדזינא.

מ'מוז פריהער וויסען דעם תוך פון די פולמאכטען.

בעשלוס פון יוד. קאלא וועגען די פולמאכטען פאר דער רעגירונג.—אינצידענט מיט פרעז. הארטגלאס ענטגילטיג ערלעדיגט

וו א ר ש א, 6. (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט) היינט איז פארגעקומען א זיצונג פון יוד. קאלא, אויף וועלכער עס איז ענדגילטיג ערלעדיגט געווארען דער אינצידענט וועגען דער רעזיגנאציע פון פרעזעס הארטגלאס. דעפ. ד"ר רייך האט אפילו פארגעלעגט נאכאמאל צו רעווידירען די פראגע וועגען דער בעציהונג צום רעגירונגס-פראיעקט מכח ענדערן די קאנסטיטוציע, דהיינו, אננעהמען א שטעלונג געגען וועלכע ס'איז נישט פולמאכטען פאר דער רעגירונג. דער פארשלאג איז אבער אפגעווארפען געווארען. וואס שייך קאנקרעט דער פראגע פון די פולמאכטען, האט די קאלא בעשלאסען אפצוווארפען ביז די רעגירונג וועט ערקלערען, וואסערע פולמאכטען זי פערלאנגט.

אזוי ווי אין אלע פראגען איז געקומען צו א הסכם, האט דעפ. הארטגלאס צוריקגעצויגען זיין רעזיגנאציע.

מורא'דיגע שטורמען אין בערלין

און אין אנדערע דייטשע געביטען.

ב ע ר ל י ן, 6 (ספ. טעל.) א מורא-דיגער שטורם האט זיך געכטען אריבער געטראגען איבער בערלין און איבער די פארשטעט פון דער שטאדט. נאך א העפטיגען שטורם-ווינד האט אנגעהויבען צו גיסען, ווי פון עמערס. און מאמענטאל זענען די גאסען, איבערהויפט אין דער מערב-געגענד פון דער שטאט געווארען פערפלייצט.

דער שטורם האט אין בערלין אנגעמאכט זעהר גרויסע שאדענס. פון דער בערלינער אומגעגענד און פון אנדערע דייטשע געביטען קומען אן ידיעות וועגען שטארקע שטורעמס, וועלכע האבען אנגעמאכט געוואלדיגע חורבות, אין לעבוזער קרייז איז פערניכטעט געווארען דריי טויזענד מארג לאנד תבואה. עהנליכע ידיעות קומען אן פון מאגדעבורגער, ברעסלויער, שטוטגארטען און פאסאלער געגענדען.

בעת'ן שטורם ביי עקענער איז אומגעפאלען א מויער און בעגראבען אונטער זיך 13 מענשען, וועלכע ס'איז נישט געלונגען צו ראטעווען. א חוץ דעם זענען ביז 20 פערזאן פערוואונדעט געווארען.

ענדעקעס אונטערשטיצען פילסודסקי'ן.

וו א ר ש א, 6. (טעלעפאניש) אויף א מיטינג אין לובלינער קאנט האט דער ענדעקישער דעפוטאט קאטקאווסקי געמאכט פאלגענדע כאראקטעריסטישע ערקלערונג: אזוי ווי מארשאל פילסודסקי איז נישט געגאנגען ווייטער אויף דער ליניע פון רעוואלוציע, האבענדיג אין זין דעם וואויל פון פאלק, וועלען די ענדעקעס אונטערשטיצען דעם מארשאל פילסודסקי און די איצטיגע רעגירונג אין איהרע שטרעבונגען צו פערבעסערן דעם מצב פון דער מלוכה.

לעצטע ידיעות.

— נעכטען ביינאכט האט זיך אנגעהויבען דער שטרייק אויף די ניו-יארקער אונטערערדישע באהנען.

— די רעגירונג האט בעשטימט א קאמיסיע פון פאכלייט, וואס וועט דורכפיהרען א קאנטראל איבער אלע מאנאפאלען. ספעציעל האט די רעגירונג בדעה שטארקער צו עקספלאטירען דעם בראנפען-מאנאפאל.

— די רעגירונג האט אפגעווארפען די קאמפראמיס-פארשלאגען פון די אבערשלעזישע קויהלען גרובען וועגען העכערען די פרייזען פון קויהלען.

— אין גאנץ וויען האט מען היינט געפיהלט אן'ערדציטערניש. דאס זעלבע אויך אין דער געגענד פון גראץ אויך אויפ'ן קרעטא-אינזעל.

— דאס פוילישע באהן מיניסטעריום איז צוגעטרעטען אויסצוארבייטען דירעקטע משאות-טאריפען פון פוילישע סטאציעס צו די אויסלענדישע.

— פון סיריען איז מען מודיע, אז דארט האט אויסגעבראכען א נייער גרויסער אויפשטאנד פון די דרוזען. די פראנצויזישע גארניזאנען האבען זיך ארויסגעוויזען פאר נישט גענוגענד. צוליב דעם האט דער הויך-קאמיסאר דע זשוּוועגעל ארויסגעפאדערט אונטערשטיצונג פון פראנקרייך.

דעלעגאַציע פון יודישע אינסטיטוציעס וועט היינט בעזוכען דעם פינאַנץ-מיניסטער.

וו אַ ר ש אָ, 6 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). מאָרגען (היינט, מיטוואָך) וועט זיך א דעלעגאַציע פון אַלע יודישע ווירטשאַפטליכע פעראיינען, סוחרים, קליינהענדלער און האַנדווערקער פאָרשטעלען פאַר'ן פינאַנץ-מיניסטער און פאָרלעגען איהם די פאָסטולאַטען פון די יודען אויפ'ן ווירטשאַפטליכען גע-ביט. ספּעציעל וועט די דעלעגאַציע בעריהרען די פראַגע וועגען אומזאַץ-שטייער און אַנדערע ענינים, וואָס זענען נוגע די לעבענס-אינטערעסען פון די יודישע ווירטשאַפטליכע ספערען.

הנחה פאַר אויסלענדער אין פוילען.

מ'וועט זייערע פעסער נישט פערהאַלטען.

וו אָ ר ש אָ, 6 (טעלעפאָניש). ביז איצט פלעגט אָפט טרעפען, אַז די אַדמיניס-טראַטיווע-מאַכט פון דער 1-טער און 2-טער אינסטאַנץ ביים ערלעדיגען דאָס אַרויסגעבען אויסלענדער רעכט זיך אויפצוהאַלטען אין פוילען, האָבען פער-האַלטען ביי זיך אין די אַקטען די פּע-ספּער פון די אויסלענדער. די לעצטע זענען צוליב דעם געווען אָפט געקוועלט אין זייער בעוועגונג אויף דער טערי-טאָריע פון דער רעפּובליק. זיי האָבען נישט געהאַט די מעגליכקייט אָבצופאָה-רען פון לאַנד צו יעדער צייט אָדער זיי זענען געווען אויסגעשטעלט אויף אונאַנגענעהמליכקייטען אין פאַל, ווען עס איז זיי אויסגעקומען זיך צו לעגי-טימירען. דאָס אינערן-מיניסטעריום האָט דעריבער אַרויסגעגעבען אַ פעראָרדנונג, אַז די פּעסער פון די אויסלענדער טאָ-רען נישט ווערען פערהאַלטען, און אין די אַקטען קאָן מען איבערלאָזען בלויז קאָפּיעס פון די פּעסער, אָבער נישט די פּעסער גופא.

נישט ערגער פאַר סט. גראַבסקין...

ערלעדיגט דער בילדונגס-מיניסטער אַ יודישען ענין.

וו-אָ ר ש אָ, 6 (טעלעפאָניש)

ווי בעקאַנט, פיהרט דעפּ. ד"ר ווי-גאָדזקי שוין פון אַ לענגערער צייט אונטערהאַנדלונגען מיט'ן בילדונגס-מי-ניסטעריום וועגען געבען אָדראָטשעיעס פון מיליטער-דינסט די יודישע סטודענ-טען אין אויסלענדישע אוניווערזיטעטען, וואָס האָבען דאָ געענדיגט פריוואַטע מיטעל-שולען.

דער געוועזענער בילדונגס-מיניסטער סט. גראַבסקי האָט דעם ענין געשלעפּט און נישט ערלעדיגט אין משך פון איי-ניגע חדשים. מען האָט געהאָפט, אַז דער איצטיגער בילדונגס-מיניסטער מי-קולאָווסקי-פּאָמאָרסקי וועט ענדליך די דאָזיגע דרינגענדע פראַגע גינסטיג ער-לעדיגען.

און ווירקליך האָט דעם היינטיגען שבת דער מיניסטער מיקולאָווסקי-פּאָ-מאָרסקי ענדגילטיג... ענטזאָגט צו אָנער-קענען אָדראָטשעניעס די יודישע סטו-דענטען. עס האָבען נישט געהאָלפען אַלע טענות.

דער פאָרשלאַג פון דעפּ. קירשברוין וועגען יודישער קוריע.

וו אַ ר ש אָ, 6 (טעלעפאָניש) אין צו-זאַמענהאַנג מיט'ן פאָרשלאַג פון דעפּ. קירשברוין אויף דער „קאָלאָ"-זיצונג פון פאָריגען דאָנערשטאַג וועגען בילדען ביי די סיים-וואַהלען אַ בעזונדערע יודישע קוריע, ברענגען מיר דעם פול-לען טעקסט פון דעפּ. קירשברוין'ס פאָרשלאַג:

1) אַלע יודען אין פוילען בילדען איין וואַהל-קוריע.

2) פאַר דער יודישער קוריע ווערט צוגעטיילט אַזאַ צאָהל מאַנדאַטען, וועל-כע ענטשפּרעכט זייער פּראָצענט אין לאַנד, ד. ה. 11 פּראָצענט.

3) די וואַהלען אינערהאַלב דער יו-דישער קוריע זענען פּראָפּאָרציאָנעלע.

ווי עס איז צו זעהן, אונטערשיידעט זיך דער פאָרשלאַג גרונדזעצליך פונ'ם ענדעקישען פאָרשלאַג, וועלכער וויל פאַקטיש צונעהמען ביי די יודען זייער רעכט אויף אַ געהעריגע פערטרעטונג אין סיים, אין דער צייט ווען דער פאָרשלאַג פון דעפּ. קירשברוין זעהט פאָראויס אַ פערטרעטונג, וואָס ענט-שפּרעכט דער צאָהל יודען אין לאַנד.

דייטשער הילפס-פעראיין וואָרענט יודישע וואַנדערער.

ב ע ר ל י ן, (יט"אַ) דער הילפס-פער-איין פון די דייטשע יודען האָט פער-עפענטליכט אַ ווענדונג צו דער יודישער עפענטליכקייט, אין וועלכער עס ווערט צווישען אַנד. געזאָגט: „אין דער לעצ-טער צייט זענען ענטדעקט געוואָרען פערשידענע אַפערעס פון שווינדלערישע אַגענטען, וועלכע האָבען אונגליקליך געמאַכט צעהנדליגער יודישע עמיגראַנ-טען פון פוילען. די צענטראַלע פון די שווינדלערס געפינט זיך וואַהרשיינליך אין ווארשע. די שווינדלער פערשפריי-טען אויך זייער פערברעכערישע טע-טיגקייט איבער דייטשלאַנד. דער הילפס פעראיין האָט בעשלאָסען אָנצונעהמען שריט, כדי צו בעקעמפען די פערברע-כערישע טעטיגקייט פון די דערמאָהנטע שווינדלער.

דער הילפס-פעראיין וואָרענט די יו-דישע עמיגראַנטען זיי זאָלען זיך היטען פאַר די שווינדלער-אַגענטען, וואָס לאָ-קערן נאָר אויף זייערע שווער אויסגע-האָרעוועטע גראָשענס.

א רעזאָלוציע פון דער פראַנצויזישער רבנים-קאָנפערענץ.

פּ אַ ר י ז, (י.ט.א.) אויף דער קאָנ-פערענץ פון פערבאַנד פון די פראַנ-צויזישע רבנים, אין וועלכער עס האָ-בען זיך בעטייליגט לערך 50 רבנים פון גאַנץ פראַנקרייך איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע, אין וועלכער עס ווערט אויסגעדריקט אַ וואונש, אַז עס זאָלען געשאַפען ווערען פילאַנטראָ-פּישע און קולטורעלע אינסטיטוציעס פאַר די נײַ-איינגעוואַנדערטע יודען, איבערהויפּט דאַרף מען ווי וו'ט מעג-ליך צו ערפילען די רעליגיעזע און סאָציאַלע בעדערפענישען פון די אויס-לענדישע יודען. עס איז די פליכט פון די יודישע געמיינדעס אין פראַנקרייך, ווערט געזאָגט אין איינער פון די רע-זאָלוציעס, מיטצוהעלפען ווי ווײַט מעג-ליך זייערע ברידער פון דער פּיצמד. די אויסלענדישע יודען דאַרפען אויך אומעטום אַנגענומען ווערען אַלס מיט-גליד ער פון דער געמיינדע, און זאָל זיי געגעבען-ווערען די מעגליכקייט אַנטייל-צונעהמען אין דער פערוואַלטונג פון די געמיינדעס.

דער בעגריסונגס-בריף

פון ציונ. צ. כ. צום אמעריקאַנער אמבאַסאַדאָר.

וו אַ ר ש אָ, 6 (טעלעפאָניש). צוליב דעם 150-יעהריגען יובילעאום פון דער פרייהייטס-דעקלאַראַציע פון אַמעריקאַ, האָט דער ציוניסטישער צענטראַל-קאָמי-טעט אין פוילען אַרויסגעשיקט צום אַמעריקאַנישען אַמבאַסאַדאָר אין וואַר-שאָ פאָלגענדע בעגריסונג:

„אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם 150-יעה-ריגען יובילעאום פון דער אונאָבהענ-גיגקייטס-דעקלאַראַציע פון די אַמעריקאַ-נער פעראייניגטע שטאַטען, שיקט-איבער די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע אין פוילען צו אייערע הענד די אויסדרוקען פון טי-פער אָנערקענונג און הערצליכער בע-גריסונג פאַר דעם נאָבעלען אַמעריקאַ-נישען פאָלק.

דאָס פרייע אַמעריקאַנישע פאָלק, וואָס איז שוין פון לאַנגע יאָהרען בעגאַנגען אין די ערשטע רייהען פון די קעמפער פאַר א בעסערער צוקונפט און פאַר דער בע-פרייאונג פון אונטערדריקטע און אָפּ-הענגיגע פעלקער און האָט אין דער פערזאָן פון איהר גרויסען שטאַטס-מאַן און פּרעזידענט, דעם פערשטאָרבענעם וואודראָ ווילסאָן געלעגט דעם יסוד פאַר נייע, גערעכטע און נאָבעלע פּרינציפּען פון דעם שלום אין דער וועלט און פון הארמאָניע צווישען אַלע פעלקער; דאָס אַמעריקאַנישע פאָלק, וואָס האָט אין זיין בעריהמטער רעזאָלוציע אין ספּע-נאַס און אין רעפּרעזענטאַנטען-הויז אויסגעדריקט איהרע סימפּאַטיען פאַר דער ווידערריכטונג פון דער נאַציאָנאַ-לער היים אין ארץ-ישראל פאַר די יו-דען, – וועט, האָפען מיר, פאָרזעצען איהרע בעמיהונגען צווישען די נאַציאָ-נען אין זייער שטרעבונג פאַר רעכט, אַל-עלטליכען שלום און גערעכטיגקייט".

באַנק פּאָלסקי קעמפט פאַר העכערן דעם דאָלאַר-קורס.

די אינטערווענץ אויף דער דאַנציגער בערזע. – פאַרוואָס איז דער דאָלאַר געשטיגען?

וו אַ ר ש אָ, 6. (טעלעפאָניש) די מהומה, וועלכע האָט לעצטענס אַרומ-גענומען דעם פוילישען געלד-מאַרק. האָט ענדליך געצוואונגען די „באַנק פּאָלסקי" צו אַ זעהר ענערגישער אינ-טערווענץ. די מיינונג, אַז די לעצטע בעסע אויף וואַליוטען איז אַ פיינדלי-כער אַקט מצד דייטשלאַנד צו פוילען ווערט איצט כמעט ווי בעשטעטיגט. דייטשלאַנד וויל פאַר יעדען פּרייז פּאַ-ראַליזירען דעם קויהלען-עקספּאָרט פון פוילען און גלייכצייטיג דעם אימפּאָרט פון דייטשלאַנד קיין פוילען. דערצו איז אָבער נויטיג צו פערביליגערן דעם דאָלאַר אין בעצוג צום זלאָטי. כדי פוילען זאָל נישט לוינען דער עקספּאָרט און די דייטשע סחורות זאָלען פיל בי-ליגער ווערען. געגען דעם דאָזיגען פיינדליכען שריט מוז דאָס פוילישע פינאַנץ-מיניסטעריום ענערגיש אַרויס-טרעטען. די לעצטע טעג קאָנען טאַקע פערצייכענט ווערען אַלס בעלונגענע פאַר דער „באַנק פּאָלסקי" אין קאַמף מיט דער דאָ יגער נייער ערשיינונג.

עהערנעכטען באַלד אין דער פריה האָט די מהומה אויפ'ן געלד-מאַרק גע-דויערט. אָנגעהויבען האָט זיך דער קורס פון דאָלאַר מיט גלייכע 9 זל., אָבער אויך לויט דעם קורס זענען גאַנץ ווייניג געשעפטען געשלאָסען געוואָרען. די „באַנק-פּאָלסקי" האָט אָנגעהויבען צאָהלען 9.15! בליץ-שנעל האָט זיך די ידיעה פערשפרייט פון אַלע זייטען האָט זיך אָנגעהויבען דאָס „וואַנדערען" צו דער „באַנק-פּאָלסקי". מורא האָבענדיג, אַז זי וועט מפרקלענערען דעם קורס, איז דער געדראַנג געוואָרען פון מינוט צו מינוט אַלץ גרעסער. יעדער האָט געוואָלט זיין דער ערשטער מיט זיינע דאָלאַרען.

אָבער די „באַנק פּאָלסקי" האָט גאַנץ געשמאַק אויפגעקויפט די פאָרגעלעגטע וואַלוטען, און נישט גער זי האָט נישט פערקלענערט דעם קורס, נאָר זי האָט נאָך געעפענט עטליכע קאַסעס, כדי דעם עולם זאָל זיין לייכטער ביים פערקוי-פען די וואַליוטען. די דאָזיגע האַנדלונג האָט שטאַרק איגריגירט די וואַלוטען-בעזיצער. ערשט 12 אַ זייגער זענען שוין אַלע געווען איבערצייגט, אַז די „באַנק פּאָלסקי" וועט דעם קורס נישט פערקלענערן.

ערשט ווען די „באַנק-פּאָלסקי" האָט אויך אויף דער בערזע נישט געוואָלט פערקלענערען דעם קורס. פערקויפענ-דיג 100 טויזענד דאָלאַר, איז ענטשטאַ-נען אַ גרינדליכע ענדערונג. דאָס, וואָס אויך די פריוואַטע בענק האָבען גע-שלאָסען געשעפטען אויף דער בערזע מיט 39 טויזענד דאָלאַר לויט'ן אָפיציע-לען קורס, האָט נאָך מעהר פערשטאַרקט די מיינונג לטובת דעם דאָלאַר.

דער דאָלאַר האָט אויף דער „שוואַר-צער בערזע" אָנגעהויבען שטייגען אויף אַ „אַ.ת", עס איז אויך גלייך אָנגעקו-מען די ידיעה, אַז אויך אויף דער דאַנ-ציגער בערזע האָט די „באַנק פּאָלסקי" אינטערוועגירט לטובת דעם דאָלאַר, די דאָזיגע טאַקטיק האָט ענדליך איבער-צייגט, אַז דער קאַמף איז אַ דעצידי-רענדער. די בערזע-לייט האָבען זיך אָנגעהויבען „דעקען". דאָס האָט גלייך אַרויסגערופען אַ שטאַרקע האָסע אויפ'ן דאָלאַר, ווייל איינער האָט איבערגע-שטיגען דעם אַנדערן.

דער נעכטיגער דאָלאַר-קורס אין לאָדז.

דער נעכטיגער דאָלאַר-קורס אין לאָדז האָט זיך אָנגעהויבען ביי 9,30 און איז צו מיטאָג-צייט דערגאַנגען ביז 9,48.

נאָכדעם ווי דער אָפיציעלער-קורס איז אָנגעקומען אונפּערענדערט 9,15 מזומן און 9,20 כשיקען – איז דער קורס געפאַלען ביז 9,33.

פאַרנאַכס-צו איז דער קורס ווידער געשטיגען ביז 9,45 און זיך אַזוי דער-האַלטען דעם גאַנצען אָוועגד.

„באַנק פּאָלסקי" דעקט אַלע פּאָדע-רונגען.

מ'שמועסט, אַז די סיבה פון דער שטייגערונג איז די, וואָס דאַנציג קויפט נישט מעהר קיין זלאָטיס.

Dr. med. J. LEYBERG

איז צוריקגעקעהרט.

הויט, ווענערישע און געשלעכטס - קראַנקהייטען

טראַוגוטאַ 5, טעל. 7-73.

Dr. PRYBULSKI

זאַוואַדזקאַ 1 טעלעפאָן 25-38

ווענער. און האָר- הויט-קראַנקהייטען, מאַנער-שוואַכע

בעהאַנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האָר-אויספאַל) און רענטגען-שטראַהלען.

נעהמט אָן פון 9–1 און 4–8 אָווענד דאַמען: פון 4–5

Dr. med. WOLF EYCHNER

Zgierska 38, tel. 34-72

ספּעצ. פאַר אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען.

נעמט אָן פון 6 ביז 8 אָווענד.

פון 12 ביז 1 מיטאָג אין דער לעטשניצע אויף נייערם מאַרק, פּעטריקאָווער 294.

דאַנקזאַגונג.

דערמיט דריקען מיר אויס אונזער הערצליכסטען דאַנק דער פער-וואַלטונג פון „אוזדראָווישקאַ" און אויך דעם גאַנצען פערסאָנאַל פאַר זייער מוסטערהאַפטע און גוטע בעהאַנדלונג אין דער צייט פון אונזער אויפ-ענטהאַלט אין דער היילאַנשטאַלט „אוזדראָווישקאַ".

בעזונדערס דאַנקען מיר זעהר דער באַרמהערציגער שוועסטער פרל. נאַלדמאַן פאַר איהר ערדלע בעציהונג צו אונז און פאַר די זאָרגפאַלטיגע בעהאַנדלונג אין פאַל פון אַ קראַנקהייט פון איינעם פון אונזערע געסט.

מיר ווינשען די בעזוכער פון קומענדען סעזאָן.

לאָדז, דעם 6 יולי 1926.

618

א ראַלוואַגען

און אַ ברייטשקע איין-פערדיג און אַ האַנר-הענגעלע איז פרייוויי-דיג זאָפאָרט צו פערקויפען צו ערפאַהרען ראַקיצינסקאַ נומ' 25, אין דער קוזשניע

Dr. med. Braun

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און ווענערישע-קראַנקהייטען און מענער שוואַכע.

בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ ליכט (האָר אויספאַל).

23 פּאַלודניאָוואַ 23

טעלעפאָן 40-26 – – – –

נעהמט אָן פון 8–12 און פון 5–8 אָווענד.

620 השבת אבדה.

געהענדיג פון פלאַץ וואָלנאָשטשי ביז רוג פּול-נאָצנאַ גאַס, האָב איך פערלוירען איין פּאָרטפעל מיט אַ נאָטיץ-בוך און אַ טייגט.פעדער, וועלכעס האָט פאַר קיינעם קיין שום ווערט נישט, ווי אויך פערשידענע דאָקומענטען. דער עהרליכער געפינער ווערט געבעטען ברענגען גוטע בעלוינונג אָפּצושיקען צעגעלניאַנאַ 3, ביי פירמע ח. מ. זילבערמאַן.

Dr. Robinzon

אָרדינירט אין פּאַדעמביע

ווילאַ כאַוואַלסקי.

Dr. Adam GROSGLIK

27 Aleje Kościuszki 27.

הויט און ווענעריש קראַנקהייטען.

רענטגען און ליכט - היילאַנשטאַלט.

נעהמט אָן פון 4 ביז 7 אין אָווענד.

לאָדז. 7. יולי 1926

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז. 7. יולי 1926

פיבער.

צווישען גוט און שלעכט.

עס האָט, מסתמא, אַ שטאַרקע שייכות מיט די נישט-זיכערע, קדחת׳דיגע וועטערען, מיט דעם משוגענעם זומער, וואָס אָט באַקט די זון, אָט פרעגעלט מען זיך ממש לעבעדיגערהייט, מען ווערט אויסגעטריקענט, און אָט ציטערט מען פאַר קעלט און מען ווערט דורכגענעצט צום אויסדרייען...

אָט איז אין רומעניען שלעכט, זעהר שלעכט, און אָט הערען מיר, אַז דאָרט האָבען אַ בלאָז געטון נייע ווינטלעך. איז שוין, דאַכט זיך, גוט; הערען מיר אָבער ווידער, אַז דעם פּראָפ. קוזאַ׳ס ריכטונג הויבט אויפסניי דעם קול.

דאָס נעמליכע (אויסמיידענדיג נעהענטערע אַנגעלעגענהייטען און היימישע פּאָליטישע שטימונגען) קומט אויך פאָר אין ליטע.

אַלע געדענקען מיר, ווי די יודישע קולטורעלע אויטאָנאָמיע איז דאָרט אָפּגענומען געוואָרען, מיר געדענקען די רדיפות ונגישות, וואָס זענען דאָרט אָנגעווענדט געוואָרען געגען יודען. האָט אָבער דאָרט נישט לאַנג צוריק אַ שיין געטון די זון — די צאָל-פערהעלטניש פון דער נייער נאַציאָנאַל-רעפּרעזענטאַנץ האָט אַרויסגעוויזען אַ מעהרהייט פון ראַדיקאַלע עלעמענטען, מען האָט אָנגעהויבען צו שמועסען וועגען אַ רייה הנחות פאַר יודען, און —

אָט רוקען זיך שוין ווידער פינסטערע וואָלקענס, אויף דעם אויף-אַ-ווײַלע אויסגעלייטערטען הימעל פון׳ם קליינעם לענדעל.

די קאָוונער „יודישע שטימע" איז צום ביישפּיל, מודיע וועגען אָנפאַלען אויף יודען אין דער ליטווישער פּראָווינץ און אין קאָוונע גופא. גלייכצייטיג בעמערקט דיזעלבע צייטונג, אַז די אָנפאַלער זענען מעהרסטענטייל שילער און סטודענטען —

אויך זיי געהן, אַלזאָ, אין דעם ברייטען קאַמפּפערישען וועג פון דער סלאַווישער און גערמאַנישער סטודענטענשאַפט, וואָס גיסט אויס איהר נאַציאָנאַל-טעמפּעראַמענט מיט דער הילף פון קלעפּ אויף יודישע פּלייצעס...

און ווידער לייקענט אָפּ די ווירקליכקייט די בשורות טובות וועגען אַ נייע ווענדונג, וועגען פּאָזיטיווע ענדערונגען!

משמעות אָבער, אַז די רעגירונג די ליטווישע נעהמט אָן הארבע מיטלען געגען די שענדליכע אָנפאַלען פון די סטודענטען-שקצים, וואָרום —

דער ליטווישער אינערן-מיניסטער האָט דאָך אָפּגעזאָגט די ווענדונג אַריינצולאָזען קיין ליטע די יודישע צייטונגען פון פּוילען...

„דער ציל הייליגט די מיטלען", און איצט דערוויסען מיר זיך, אַז צו פיבער איז דאָ נאָך אַ ראַדיקאַלער מיטעל, אויסער כינע!

מ׳.

יודען אין אַמעריקע

(צום 150 יאָהריגען יובילי פון אַמעריקאַנער אונאָפּהענגיגקייט).

פון ראַבינער ד״ר ג. ראָזענמאַן.

די אונמענשליכע און גרויזאַמע פערטרייבונג פון יודען פון שפּאַניען, איז אַ גרויסער און וויכטיגער ווענד-פּונקט אין דער יודישער געשיכטע. איבער 300 טויזענד חשוב׳ע, טרייע יודישע בירגערס זענען, דורך דער אונערמידליכער אַגיטאַציע פון טאָרקוועמאַדאָ׳ן, דעם ראש פון די אינקוויזיטאָר׳ן, און דורך אַ פעדערשטריך פון דער שפּאַנישער קעניגליכער פּאָר, פערדינאַנד און איזאַבעלאַ, איבער נאַכט פערוואַנדעלט געוואָרען אין אָרימע, עלענדע היימלאָזע. דעם 2. אויגוסט 1492 האָבען אַלע יודען געמוזט פערלאָזען שפּאַניען, זינט 1500 יאָהר.

אין זעלבען יאָהר פון גרוש-שפּאַניען, נאָך עטליכע חדשים פאַר דער שרעקליכער קאַטאַסטראָפע, איז ווי אָפּט אין דער יודישער געשיכטע, געשאַפען געוואָרען די רפואה פאַר דער מכה: דעם 30. אַפּריל, אין ח׳ ניסן, האָט כריסטאָפאָר קאָלומבוס, נאָך לאַנגער אָנשטרענגונג, בעקומען פון שפּאַנישען קעניג אַ ערלויבעניש צו אונטערנעהמען אַ ענטדעקונגס-נסיעה קיין מערב-אינדיען.

די הכנות צו דער נסיעה דויערן ביז׳ן 3. אויגוסט. אין דעם טאָג, גענוי הייסט עס, צו-מאָרגענס נאָכ׳ן אַרויסטרייבען די יודען, איז קאָלומבוס אָפּגעפאָהרען אויף זיין נסיעה, האָבענדיג צו זיין דיספּאָזיציע 3 שיפען מיט 90 מאַן, צווישען זיי 5 יודען, פון וועלכע 1 איז געווען לאוי דע טאָררעס, אַלס דאָלמעטשער.

אגב איז אין דער לעצטער צייט אויפגעוויזען געוואָרען דורכ׳ן יודישען היסטאָריקער קייזערלינג און קריסטליכע שפּאַנישע געלערנטע, אויפ׳ן גרונד פון אויסגעפונענע אַרכיוו - דאָקומענטען, אַז קאָלומבוס שטאַמט פון יודישע עלטערן, אַנוסים. זיין מוטער האָט געהייסען שושנה פאָנטעבאָזאַ.

צווישען די, וואָס האָבען אַממעהרסטען אונטערשטיצט קאָלומבוס רייזעפּלענער, זענען געווען צוויי יודען אַנוסים, גבריאל סאַנטעס און לאַי סאַנטיינזשיל. דער לעצטער האָט אויסגעלעגט כמעט די גאַנצע נויטיגע געלד אויף די הוצאות פון דער נסיעה: 17000 גאָלדדוקאַטען האָט ער געגעבען.

דעם 12. אָקטאָבער, אין ח׳ תשרי, איז לסוף אַמעריקאַ ענטדעקט געוואָרען. דער ערשטער, וואָס האָט מיט אַ פאָהן אין האַנד, טריאומפירענדיג בעטראָטען דעם אַמעריקאַנישען באָדען, איז געווען, לויט היסטאָרישע אָנווייזונגען, דער יוד לאָ דעטאָררעס.

וואָס פאַר אַ מערקווירדיגער נחמה-סימבאָל פאַר׳ן אַזוי - געפייניגטען יודישען פאָלק!

קאָלומבוסעס צווייטע נסיעה קיין אַמעריקאַ איז ווידער פינאַנסירט געוואָרען מיט יודישע מיטלען, דהיינו: מיט די געלד און זילבער, וואָס מ׳האָט ביי יודען קאָנפיסקירט בעת׳ן גירוש.

אינגיכען האָבען די שפּאַנישע און פּאָרטוגיזישע גרושים אָנגעהויבען מאַסענווייז אַריינצוּוואַנדערן קיין דרום-אַמעריקאַ און געגרינדעט די צוקער-אינדוסטריע דורך אַ גרויסער פּלאַנטאַציע-ווירטשאַפט. די עלטסטע יודישע ישובים זענען געווען אין דער היינטיגער בראַזיליע. ס׳רוב אימיגראַנטען פערנעמען זיך מיט צוקער-פּלאַנטאַציעס, אַזוי אַז די גאַנצע צוקער-אינדוסטריע געפינט זיך אין יודישע הענד. אָבער דעם פולען גלאַנץ דערגרייכען די אַמעריקאַנער קאָלאָניעס פון יאָהר 1624, בעת בראַזיליע גייט איבער אין בעזיץ פון האָלאַנד. די האָלענדישע יודען האָבען דעמאָלס פון זייער רעגירונג בעקומען די ערלויבעניש, אָהן שום בעגרענעצונגען צו שאַפען נייע אינדוסטריע-פּונקטען אין בראַזיליע. די דאָזיגע מעגליכקייטען האָבען יודען שטאַרק אויסגענוצט, און געשאַפען אַ גאַנצע רייה קאָלאָניעס אויף די ברייטע שטחים פון בראַזיליע.

צום בעדויערן, האָט די דאָזיגע עקספּאַנסיווע אימיגראַציע נישט לאַנג געדויערט. מחמת אין 1654 האָבען די פּאָרטוגעזער צוריק אָפּגענומען בראַזיליע ביי די האָלענדער, — און די אינקוויזיציע האָט ווידער אָנגעהויבען בושוועען. אינגיכען האָט מען די יודישע אימיגראַציע איינגאַנצען פערווערט. די יודען האָט מען גענומען טרייבען פון די קאָלאָניעס אָדער זיי געצוואונגען צום שמד. אַ קליינער טייל זענען נאָר געבליבען אנוסים, ס׳רוב זענען די יודען ענטלאָפען קיין צפון-אַמעריקאַ. מעהר ווי 2 יאָהר הונדערטער זענען אין בראַזיליע נישט געווען קיין יודישע קהלות. ערשט אין 1873 האָבען זיך דאָרט ווידער גענומען בילדען יודישע קהלות.

דעם יאָהר 1654, ווען יודען האָבען אָנגעהויבען אַרויסצוּוואַנדערן פון דרום און אָנגעקומען קיין צפון-אַמעריקאַ, בעצייכענט פּראָפ. זאָמבאַרט פאַר אַ מאָמענט פון עפּאָכעמאַכענדיגער וויכטיגקייט פאַר דער ענטוויקלונג פון אַמעריקאַ בכלל. ער בעווייזט, אַז די דאָזיגע עמיגראַנטען זענען געוואָרען די גרונדלייגערס פון דער קאָלאָסאַלער אַמעריקאַנער אינדוסטריע.

אינ׳ם זעלביגען יאָהר 1654 האָבען זיך אַ טייל יודען בעזעצט צום ערשטען מאָל אין דער קליינער שטאָדט ניו-אַמסטערדאַם, וואָס האָט מיט 10 יאָהר שפּעטער, אונטער דער ענגלישער הערשאַפט בעקומען דעם נאָמען ניו-יאָרק. דאָ האָט זיך דער יודישער ישוב אַלץ מעהר קאָנצענטרירט.

די ווירטשאַפטליכע פּאָליטיק פון ענגלאַנד לגבי די קאָלאָניעס האָט וואָס ווייטער אַלץ מעהר פערטיפט די אומצופרידענהייט ביי די נייע קאָלאָניסטען און אַזוי ווייט געוועקט ביי אַלעמען דעם דראַנג נאָך פאָלשטענדיגער בעפרייאונג, אַז אין יאָהר 1775 איז געקומען צו אַן׳עפענטליכען אויפשטאַנד קעגען ענגלאַנד.

בראש פון דער אויפשטענדיגער אַרמעע איז געשטאַנען דער בערימטער געאָרג וואַשינגטאָן. ס׳איז איהם באַלד געלונגען צו בעזיגען די ענגלישע סאָלדאַטען און זיך ערקלערען עפענטליך אַלס זעלבסטשטענדיגע אונאָפּהענגיגע רעפּובליק פון די פעראייניגטע אַמעריקאַנער שטאַטען.

די דאָזיגע ערקלערונג איז פייערליך און איינשטימיג אָנגענומען געוואָרען אויפ׳ן קאָנגרעס דעם 4. יולי 1776 ד.ה. גענוי מיט 150 יאָהר צוריק.

מיט גרויס בעגייסטערונג איז די אונאָבהענגיגקייט-דעקלאַראַציע אויפגענומען געוואָרען דורך אַלע אַמעריקאַנער קאָלאָניסטען.

אינ׳ם דאָזיגען פרייהייטס-קאַמף האָבען זיך אויך בעטייליגט מעהרערע יודען. חיים סאָלאָמאָן האָט דעם אויפשטאַנד אונטערשטיצט מיט געלד מיטלען און איצט איז איהם אַ דענקמאָל געשטעלט געוואָרען. דוד פראַנק איז נאָמינירט געוואָרען פאַר אַ פּאָלקאָווניק מיט׳ן טיטעל קאָלאָנעל. אויך שפּעטער אין דער 2. אַמעריקאַנער מלחמה קעגען ענגלאַנד האָבען געקעמפט אַ סך יודען צווישען זיי דער גענעראַל בלומענפעלד. די געשעהענישען האָבען די אַמעריקאַנער יודען באַלד געזיכערט פולע בירגער רעכט.

זינט דעם 19. יאָהרהונדערט האָט זיך פערשטאַרקט די יודישע עמיגראַציע קיין אַמעריקאַ. ס׳רוב איינגעוואַנדערטע האָבען זיך, ווי בעקאַנט בעזעצט אין ניו-יאָרק, אָבער אויך אין אַנדערע גרויסע שטעט האָבען זיך געשאַפען גרויסע יודישע קבוצים. דער הויפּט-שטראָם פון דער יודישער אויסוואַנדערונג קיין אַמעריקאַ הויבט זיך אָן אין יאָהר 1881, זינט די לאַגע פון יודען אין רוסלאַנד און רומעניען איז געוואָרען אונערטרעגליך. לויט סטאַטיסטישער אויסרעכענונג האָבען אין די לעצטע 50 יאָהר אַריבערגעוואַנדערט קיין אַמעריקאַ מעהר ווי 2 מיליאָן יודען.

וואָס די איצטיגע 4 מיליאָן אַמעריקאַנער יודען בעדייטען פאַר׳ן כלל-ישראל, וואָס זיי האָבען די לעצטע 10 יאָהר געטון פאַר די יודישע ברידער, ספּעציעל אין מזרח-אייראָפּע איז גענוג בעקאַנט און ס׳איז איבעריג איצט וועגען דעם צו רעדען.

די קאָנסטיטוציע-דיסקוסיע אין סיים

רעכטע זענען האָפערדיג, די לינקע טרויעריג, די יודישע „קאָלאָ" איז אויך געשטרויכעלט געוואָרען

דאָס געשפּענסט פון די מאַי-געשעהענישען האָט זיך ווידער בעוויזען אויף דער אויבערפלאַך פון אונזער פּאָליטישען לעבען. עס קומט פאָר די דיסקוסיע איבער דעם רעגירונגס-פּאָרשלאַג וועגען ענדערען די קאָנסטיטוציע. מ׳האָט שוין גערעדט פון רעכטס און פון לינקס. מעהר וועהניגער האָט זיך שוין אויסקריסטאַליזירט דער שטאַנדפּונקט פון די סיים-ריכטונגען צו דער דאָזיגער פראַגע.

בעת די רעכטע זאָגען זיך נישט אַרויס געגען די רעגירונגס-פּאָרשלאַגען נאָר גיבען צו זייערע „אויסבעסערונגען", און וועלען שטימען פאַר איבערשיקען דעם רעגירונגס-פּראָיעקט אין דער קאָמיסיע, איז דער לידער פון פּ. פּ. ס. דאַשינסקי אַרויסגעטרעטען געגען די רעגירונגס-פּאָרשלאַגען וואָס איז גלייך צו אַן׳אונצוטרוי-וואָטום פאַר דער רעגירונג. בעת דער דאָזיגער דיסקוסיע האָט דאַשינסקי טאַקי דערמאָהנט די מאַי-געשעהענישען און געפּרובט דערצעהלען, אַז די גרויסע מאַסען זענען ענטוישט און נאָך אַזאַ רעוואָלוציע וואָלטען זיי שוין נישט געוואָלט מיטמאַכען. די פּ. פּ. ס׳ישע רעדע איז נישט בעהאַלטען געוואָרען אַזוי פאַר׳ן סיים ווי פאַר די פּוילישע אַרבייטער, וועלכע האָבען אָנגעהויבען צו פערלאָזען די רייהען פון פּ. פּ. ס. און גרינדען זיך אַנדערע פּאַרטייען, אַלס נקמה פאַר דער טאַקטיק פון דער פּאַרטיי צו די געשעהענישען אין פּוילען און צו דער נייער רעגירונג.

די לאַגע פון פּ. פּ. ס. אַזוי גוט ווי פון די אַלע מעסיגע לינקע איז נישט מקנא צו זיין. די רעוואָלוציע איז געגען די רעכטע, וועלכע האָבען פערכאַפּט די מאַכט און די רעגירונג, וועלכע איז ענטשטאַנען אַלס רעזולטאַט פון דער רעוואָלוציע געהט פולשטענדיג אויף דער ליניע פון די רעכטע, אויב מ׳זאָל נישט רעכענען דאָס איבערוועקסלען עטליכע בעאַמטע דורך אייגענע מענשען. די רעכטע ווייסען דאָס אויסצונוצען און שפּרייזען קאָנסעקווענט צו פערטיפען דעם תהום צווישען די לינקע און דער רעגירונג און די רעגירונג איינגאַנצען אָבהענגיג מאַכען פון די רעכטע גרופּירונגען.

און ווען דער ביטרער וויטאָס האָט ערקלערט ביי זיין אָנקומען אין סיים דעם ערשטען יולי, אַז „דער טייוועל איז נישט אַזוי שוואַרץ ווי מען מאָלט איהם" איז ער געווען גערעכט. וויטאָס און זיינע חברים רעכענען, אַז די הויפּטזאַך איז: דער סיסטעם זאָל בלייבען דערזעלבער, די ליניע אונפערענדערט. די פּערזאָנען וועלען שוין שפּעטער קומען צו דער מאַכט. און דאָס האָט דאָך דובּאַנאָוויטש אָפען ערקלעהרט בעת דער נעכטיגער דיסקוסיע: „מיר זענען פאַר די רעגירונגס-פּאָרשלאַגען, ווייל זיי זענען אַ שריט נעהנטער צום איינפיהרען פון אַ מאָנאַרכיע אין פּוילען, צו וועלכען עס מוז סוף כל סוף קומען". די רעדעס פון די רעכטע זענען געווען פעסטע און האָפערדיגע זיעגדיגע זיכער אין נצחון דאַנקען די רעדע פון דעם פּאַרלאַמענטאַרישען לייב, דאַשינסקי. פאַר וועלכען עס האָבען געציטערט מיניסטאָרען, איז אפילו געווען, שטאַרק מיט פּאַטעטישע אויסרופען, זי האָט אָבער נישט געהאַט קיין שום בעדייטונג מעהר. און וויפיל כח האָט געדאַרפט האָבען דערזעלבער דאַשינסקי, ווען ער האָט גע׳פּועל׳ט ביי זיך אַרויסצוטרעטען געגען מאַרשאַל פּילסודסקי, זיין פריינד און שטאַרקסטער אָנהענגער. אַזוי דרעהט זיך דאָס רעדעל פון דער געשיכטע.

אויך איז ביי דעם ענין פון ענדערונגען אין דער קאָנסטיטוציע בעשטרויכעלט געוואָרען דאָס יודישע „קאָלאָ". מ׳מוז מודה-זיין, אַז די „קאָלאָ" געפינט זיך אין אַ זעהר שווערער לאַגע. ביים בעשטימען איהר פּאָליטיק צו דער רעגירונג. די פאָרשטעהער פון דער רעגירונג פיהרען אַ זעהר געשיקט שאַךשפּיל מיט די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען, בעזונדערס מיט די יודען. פּרעמיער באַרטעל, אינערן-מיניסטער מלאָדזשאַנאָווסקי און יוסטיץ-מיניסטער מאַקאָווסקי מאַכען דעם אָנשטעל, דאָס זיי טוען זעהר פיל אין דער פראַגע פון רעגולירען די יודען-פראַגע און מ׳קאָן האָבען דעם איינדרוק, אַז זיי גרייטען צו הרים וגבעות פאַר די יודען. זיי האָבען זיך ביז איצט נאָך מיט גאָרנישט דיסקרעדיטירט אין די דאָזיגע פראַגע, הגם זיי האָבען נאָך גאָרנישט געטון לטובת דער פראַגע, אַזוי האַלטען זיי די יודישע „קאָלאָ" אין שאַך און גיבען אַזוי-אַרום אָנצוהערען, אַז דאָס אויספיהרען פון די יודישע פּאָסטולאַטען איז אָפּהענגיג פון דער בעציהונג פון דער יודישער סיים-רעפּרעזענטאַנץ צו דער רעגירונג. און די „קאָלאָ" ווייס נעבעך נישט וואָס זי האָט צו טון: שטיצען די רעגירונג, האָט זי נאָך גאָרנישט געגעבען די יודען, זאָלען זיי געהן געגען דער רעגירונג, קאָן מען נאָך דערצערנען די אדונים. צוליב דעם איז נעכטען געקומען צו דעם קריזיס אין „קאָלאָ". די יודישע דעפּוטאַטען זענען דעזאָריענטירט. מ׳ציהט אויף פערשידענע זייטען און מ׳קאָן נישט געפינען קיין גלייכע פּאָליטישע ליניע.

דאָ האַנדעלט זיך אָבער וועגען אַ פּרינציפּיעלער פראַגע, וואָס איז נוגע קודם-כל דאָס גאַנצע לאַנד און בעזונדערס די יודען, פאַר וועלכע די קאָנסטיטוציע-ענדערונגען וועלען אויספאַלען לטובה.

ס׳איז די העכסטע צייט, אַז די יודישע „קאָלאָ" זאָל אַזאַ פּאָליטישע ליניע זיך אָנצייכענען.

ועד הלאומי וועגען די בעראַטונגען פון דער מאַנדאַט-קאָמיסיע.

ירושלים. (י.ט.א.) אויף דער לעצטער זיצונג פון ועד הלאומי איז בעשלאָסען געוואָרען צו שיקען אַ בעגריסונגס-דעפּעשע צו די מיטגלידער פון דער ועד הלאומי-דעלעגאַציע צו דער מאַנדאַט-קאָמיסיע. אין דער דעפּעשע ווערט אויסגעדריקט אַ צופרידענהייט מיט׳ן ערפאָלג פון דער דעלעגאַציע בעת דער סעסיע פון דער מאַנדאַט-קאָמיסיע. און דערפון וואָס דער דעלעגאַציע איז געלונגען צו וועקען אין די קרייזען פון פעלקער-בונד פערשטענדניש און סימפּאַטיע פאַר די אָנשטרענגונגען פון דער יודישער בעפעלקערונג אין ארץ-ישראל.

אויף דער זעלבער זיצונג פון ועד הלאומי איז בעשלאָסען געוואָרען צו שאַפען אַ ספּעציעלען פינאַנץ-אינסטיטוט, וועלכער זאָל געבען קרעדיטען פאַר דער אויספיהרונג פון עפענטליכע אַרבייטען מיט׳ן צוועק צו לינדערן די אַרבייטסלאָזיגקייט אין ארץ-ישראל.

נײַער פאָלקסבלאַט
7. יולי 1926.

דאָס לאָדזשער לעבען

נײַער פאָלקסבלאַט
7. יולי 1926.

7
מיטוואָך
כה
תמז תרו"ו

יולי.
זון־אױפגאַנג 4,10
זון־אונטערגאַנג 6,57
לענג פון טאָג 14,24

פאָליטישער מאָרד אין לאָדז.

יונגער קאָמוניסט שיסט אַן עדות פון דעם פּראָצעס געגען די 41 נאָרעל־אַרבייטער.

אָנפאַלער ערקלערט: „איך האָב איהם געשאָסען, צוליב אידעאישע מאָטיווען, ווײַל ער איז אַ פּראָוואָקאַטאָר“.

(–) נעכטען האַלב 6 פאַרנאַכט איז אין לאָדז פאָרגעקומען אַ פאָליטישער מאָרד אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם פּראָצעס געגען די 41 אַרעסטירטע אין נאָדעל־פעראיין, וואָס קומט איצט פאָר אין לאָדזער קרייז־געריכט.

איינער פון די הויפּט־עדות מצד דער בעשולדיגונג אין דעם דאָזיגען פּראָצעס איז דער בעקער־אַרבייטער רפאל וויטקאָווסקי (אַ יוד) 25 יאָהר אַלט, וועלכער וואוינט היינט אין קאַליש אויף וואָדנאַ 11. דערזעלבער איז געווען אַמאָל פאָרזיצער פון דער קאָמוניסטישער יוגענד־אָרגאַניזאַציע אין קאַליש און מיט אַנדערהאַלבען יאָהר צוריק האָט ער געוואוינט אין לאָדז. דער אַרעסט פון די 41 זאָל האָבען פאָרגעקומען לויט זיין אָנווייזונג.

אויף דעם איצטיגען פּראָצעס טרעט וויטקאָווסקי אַרויס אַלס עדות און שטיצט די בעשולדיגונג.

נעכטען האַלב 6 פאַרנאַכט איז וויטקאָווסקי געגאַנגען צו דער קאַלישער באַהן, כדי אַהיימצופאָהרען קיין קאַליש. ווען ער האָט זיך געפינען עטליכע שריט פון וואָקזאַל, איז אַ יונגערמאַן, וועלכער איז די גאַנצע צייט נאָך איהם נאָכגעגאַנגען, צוגעגאַנגען נאָהענט צו וויטקאָווסקי'ן און בליץ־שנעל אַרויסגעכאַפּט אַ רעוואָלווער, און פון הינטען אויף איהם 3 מאָל אויסגעשאָסען.

די ערשטע קויל האָט נישט געטראָפען. די צווייטע און די דריטע זענען געבליבען שטעקען צווישען דער 6 טער און 7־טער ריפּ. וויטקאָווסקי איז געפאַלען אַ שווער־פאַרוואונדעטער, בעגיסענדיג זיך מיט בלוט.

דער שיסער האָט אַוועקגעוואָרפען דעם רעוואָלווער און זיך געלאָזט לויפען צו דער קאַראָלעווסקאַ־גאַס.

דער רייטער־פאָליציאַנט, וועלכער שטעהט ביים וואָקזאַל, האָט 3 מאָל אויסגעשאָסען אין דער לופט, און אַלאַרמירט דעם 6־טען פאָליציי־קאָמיסאַריאַט, פון וואַנען ס'איז באַלד אַרויס אויפ'ן אָרט פון געשעהעניש אַן'אָפּטיילונג פאָליציאַנטען מיט די פּושאַדאָוויקעס שורגאָט און פּאַמאַרסקי בראש.

די אָפּטיילונג פאָליציי האָט זיך געלאָזט אין אַ געיעג נאָך דעם שיסער און איהם געכאַפּט אויף קאַראָלעווסקאַ גאַס ביים טויער נומער 22.

צום פאַרוואונדעטען וויטקאָווסקי האָט מען דערווייל אַרויסגערופען די פּאָגאָטאָוויע, וועלכע האָט איהם ערטיילט די ערשטע הילף.

דעם פאַרהאַלטענעם שיסער האָט מען צוריקגעבראַכט צום אָרט פון אָנפאַל, וואו ס'האָט זיך אָנגעהויבען דער ערשטער פאַרהער.

וויטקאָווסקי האָט, ווייזענדיג מיט'ן פינגער, ערקלערט, אַז דאָס איז דער, וועלכער האָט אויף איהם געשאָסען און אַז פּערזענליך קען ער איהם נישט.

דער פאַרוואונדעטער וויטקאָווסקי איז אין אַ געפעהרליכען צושטאַנד אָפּגעפיה'ט געוואָרען אין שפּיטאָל אויף דרעוונאָווסקאַ גאַס.

באַלד דערנאָך זענען צום אָרט פון אָנפאַל אָנגעקומען אין אַן אויטאָ: דער אינספּעקטאָר פון דער פאָליטישער פאָליציי ניעדזשיעלסקי, פאָליציי־קאָמענדאַנט גאָוואַק, פּראָקוראָר ד"ר מאַרקאָווסקי און אויספאָרשונגס־ריכטער בענדזשינקאָווסקי.

ביי דער אויספאָרשונג האָט דער אָנפאַלער ערקלערט:

„איך הייס הערש שלענצקי, 22 יאָהר אַלט, אַ געגריוועטער שוסטער, וואוין בזשעזשינער 35. איך האָב געשאָסען אין וויטקאָווסקי'ן צוליב אידעאישע מאָטיווען, דערפאַר, ווייל ער איז אַ פּראָוואָקאַטאָר און האָט פאַרראַטען מיינע חברים. „איך בין אַ קאָמוניסט“.

נאָכ'ן פאַרהער איז שלענצקי געשמידט־געוואָרען אין קייטען און אונטער דער וואַך פון אַן'אָפּטיילונג רייטער־פאָליציי, איז ער אין אַן'אויטאָ אָפּגעשיקט געוואָרען אין שפּיטאָל אויף דרעוונאָווסקאַ, כדי צו פיהרען די ווייטערדיגע אויספאָרשונג, אין דער אַנוועזענהייט פון דעם פאַרוואונדעטען וויטקאָווסקי.

פון דאָרט, איז שלענצקי אָפּגעשיקט געוואָרען אין אויספאָרשונגס אַמט אויף קילינסקי־גאַס 152.

קהלה.

נאָך אַלע תּענות פרעסט ד"ר ראָזענבלאַט — ראָזאַר רוס אויפ'ן טאָג־אָרדנונג — טאַקסאַציע־קאָמיסיע.

(–) ווי מיר דערוויסען זיך, האָט די „אגודה“־פראַקציע אין דער לאָדזער קהלה זיך געווענדעט אָפיציעל צום דעפּ. ד"ר ראָזענבלאַט און איהם מיטגעטיילט, אַז זיי זענען גרייט צוריקצוציהען דעם פאָרשלאַג וועגען אומצוטרוי פאַר ד"ר ראָזענבלאַט, דערפאַר ווילען זיי, אַז ד"ר ראָזענבלאַט זאָל זיך אינגאַנצען אָפּזאָגען אויף שטענדיג פון מאַנדאַט פון קהלה־פאַרוואַלטונג־פאָרזיצער לטובת דעם ראָזאַר רוס.

*

היינט קומט־פאָר אַ זיצונג פון דער הויפּט־טאַקסאַציע־קאָמיסיע ביי דער קהלה.

אויפ'ן טאָג־אָרדנונג געפינען זיך די פראַגען וועגען בעשטימען די גרויס פון עטאַט און נאָך אַ רייהע פראַגען.

שטיצע

איז דערווייל נישטאָ.

(ב) דער אַרבייטסלאָזען־פאָנד פון לאָדזער קרייז איז מודיע, אַז ביז איצט איז נישט דערהאַלטען געוואָרען קיין שום סומע אויף שטיצע פאַר אינטעלעקטועלע אַרבייטער.

ווען דאָס געלד וועט אָנקומען, איז נאָך נישט בעוואוסט. דאָס מעלדען זיך אין אויסצאָהלונגס־ביוראָ, איז דעריבער איבריג.

לאָדזער

פערטרעטען אין פערזיכערונגס־ראַט.

(ב) דער אַרביים־מיניסטער יורקעוויטש האָט שוין בעשטימט די מיטגלידער פון ראַט פון די פערזיכערונג־געזעלשאַפטען.

לאָדזער איז אין דעם ראַט רעפּרעזענטירט דורך די ה"ה: ד"ר ווייסבערג (קראַנקען־קאַסע), קאַלושינסקי, (פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען) און אינזש. רומפעל (אינדוסטריעלער).

קראַנקען־קאַסע.

אַ נייע לעטשניצע — הייל־פּאַוויליאָן אין טושין.

(ב) אויף דער לעצטער זיצונג פון דער פינאַנץ־קאָמיסיע ביי דער קראַנקען קאַסע איז בעשלאָסען געוואָרען צו קויפען אַ פּלאַץ אין אַלעקסאַנדער אויף אויסצובויען דאָרט אַ לעטשניצע.

דער דאָזיגער פּלאַץ האַלט 2,700 קוואַדראַט־איילען און קאָסט 2,800 זל.

ווייטער איז בעשלאָסען־געוואָרען אָנצוהויבען בויען די הייל־פּאַווילאָנען אין טושין.

אַ קאָמיסיע

פון פעלקער־ליגע קומט קיין לאָדז.

(פּ) שבת דעם 10 ד. ח. קומט קיין לאָדז אַ קאָמיסיע פון דער פעלקער־ליגע, וועלכע איז דעלעגירט געוואָרען אויסצופאָרשען דעם צושטאַנד פון די וואַסער־וועגען אין פּוילען, די קאָמיסיע האָט שוין בעזוכט אַ גאַנצע רייהע שטעט אין פּוילען.

300

באַנקראָטען.

(א) פון דער האַנדעלס־אָפּטיילונג ביים קרייז־געריכט דערוויסען מיר זיך, אַז פון 1־טען יאַנואַר ביז'ן 1־טען יוני זענען אין לאָדז פאָרגעקומען איבער 300 באַנקראָטען.

פאָליטישע פּראָצעסען

פאַר אויסמאָהלען קאָמוניסטישע אויפשריפטען און פון די אַרעסטירטע אין נאָדעל־פעראיין.

(או) נעכטען איז אין לאָדזער קרייז־געריכט אונטער'ן פאָרזיץ פון ריכטער הערצבערג בעטראַכט־געוואָרען דער פּראָצעס געגען אַ געוויסען שלמה לעסמאַן, וועלכער איז געווען בעשולדיגט, אַז ער האָט געהערט צו דער קאָמוניסטישער יוגענד־אָרגאַניזאַציע און אויך, אַז ער האָט געמאָלט אויף די מויערן קאָמוניסטישע אויפרופען.

אין בעשולדיגונגס־אַקט ווערט דעם בעשולדיגטען פאָרגעוואָרפען, אַז ער האָט זיך בעהאַלטען אונטער די פּסעוודאָנימען „שטאָפּער“ און „מאָניעק“.

ווייטער ווייזט זיך אַרויס, אַז דער בעשילדיגטער איז אַרעסטירט געוואָרען דורכ'ן אינספּעקטאָר פון דער פאָליטישער פאָליציי ניעדזשיעלסקי גופא.

אַלס פערטיידיגער איז אַרויסגעטרעטען אַדוו. דאַבראָניצקי.

דאָס געריכט האָט פאַר'משפט לעסמאַנ'ען אויף 2 יאָהר טורמע און צו בעצאָהלען 80 זלאָטיס געריכט־קאָסטען.

די 41 אַרעסטירטע אין נאָדעל־פעראיין

(או) נעכטען איז אין קרייז־געריכט ווייטער פאָרגעקומען דער פּראָצעס פון די 41 יוגענטליכע, וועלכע זענען בעשולדיגט אין קאָמוניסטישער טעטיגקייט.

דער פּראָצעס קומט פאָר ביי פאַרמאַכטע טירען. אין משך פון נעכטיגען טאָג זענען אויסגעהערט געוואָרען אַלע בעשולדיגטע, וועלכע אָנערקענען זיך נישט פאַר שולדיג אין אָנגעהערען צו דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי.

היינט וועלען אויסגעהערט ווערען די 34 עדות און מאָרגען וועט רעדען דער פּראָקוראָר און די פערטיידיגער און דער פּראָצעס וועט וואַהרשיינליך פאַרענדיגט ווערען איבערמאָרגען פרייטאָג.

עקאָנאָמישע פאָדערונגען.

בעקער־אַרבייטער דראָהען צו שטרייקען.

(או) פרייטאָג דעם 9. יולי וועט פאָרקומען אַ קאָנפערענץ צווישען די בעקערי־בעזיצער און די פאָרשטעהער פון די בעקער־אַרבייטער וועגען דער אַרויסגעשטעלטער פאָדערונג פון 30 פּראָצענט הוספה צום לוין. אויב אויף דער דאָזיגער קאָנפערענץ וועט נישט קומען צו קיין פערשטענדיגונג וועט זונטאָג פּראָקלאַמירט ווערען אַ שטרייק פון די בעקער־אַרבייטער.

האַנדעלס־אַנגעשטעלטע פאָדערען אויך 25 פּראָצ. הוספה.

(ס) נעכטען איז פאָרגעקומען די ערשטע פערשטענדיגונגס־קאָנפערענץ צווישען די פאָרשטעהער פון דער צווישען־פעראיינישער קאָמיסיע פון די האַנדעלס־אַנגעשטעלטע פעראיינען און דעם קרייז־ראַט פון פעראיין פון גייסטיגע אַרבייטער. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען סאָלידאַריש אַרויסצוטרעטען פאַר דער הוספה־פאָדערונג פון 25 פּראָצ. פאַר ביוראָ־אַנגעשטעלטע. ס'איז אויך בעשלאָסען געוואָרען איינצואָרדנען אַ רייהע מיטינגען, אויף וועלכע עס וועט אויפגעקלעהרט ווערען די לאַגע פון די גייסטיגע אַרבייטער.

שטרייק אין פאַבריקאַנטער גלאַז־הוטע.

(פּ) אין די גלאַז־הוטעס אין פּיעטריקאָוו האָבען פערשטרייקט די אַרבייטער. עס שטרייקען איבער 600 אַרבייטער.

דער שטרייק איז אויסגעבראָכען צוליב דעם, וואָס די דעלעגאַטען פון די אַרבייטער זענען נישט צוגעלאָזען געוואָרען צו די אונטערהאַנדלונגען וועגען די לוין־הוספה פאַר די אַרבייטער.

פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20.

ערשטער יודישער וואַרשאָווער מיניאַטור־טעאַטער

„אַזאַזעל“

2 (צוויי) ביליגע טעג

פון גרויסען 2־טען פּראָגראַם!

היינט, מיטוואָך, דעם 7. און מאָרגען, דאָנערשטאָג, דעם 8. יולי, 9 אַ זייגער אין אָוונד

פרייזען פון 75 גראָשען ביז 5 זלאָטעס.

בילעטען אין קאַסע אין פילהאַרמאָניע. בעמ.: ספּעצ. עלעקטרישע ווענטילאַטאָרען קיהלען דעם זאַל.

צוגאָב־אָפּצאָהלען צו אויסלענדישע פּעסער.

(ב) ווי מיר דערוויסען זיך, ווערען איצט איינגעפיהרט צוגאָב־אָפּצאָהלען צום פרייז פון אויסלענדישע פּעסער. די אָפּצאָהלען געהען פאַר אַרבייטסלאָזע.

צו אַ פּאַס פאַר 500 זלאָטעס וועט צוגעצאָהלט 50 זלאָטעס; צו אַ הנחה־פּאַס פאַר סוחרים – 10 זל.; פאַר קוראַציע־צוועקען – 5 זל.

די אָפּצאָהלען וועלען זיין פרייוויליגע.

אַ פערזאַמלונג פון שוסטער־מייסטער־פעראיין.

אין אייגענעם לאָקאַל (זאַכאָדניאַ 66), איז פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון די מיטגלידער פון שוסטער־מייסטער־פעראיין, אויף וועלכער עס איז אויך אָנוועזענד געווען דער דעלעגאַט פון „דזשאָינט“ ה' פּאַלע.

עטליכע רעדנער האָבען זיך אַרויסגעזאָגט וועגען דער טרויעריגער לאַגע אין וועלכער עס געפינען זיך ביים איצטיגען מאָמענט די שוסטער־מייסטער אין לאָדז. אַ טייל רעדנער האָבען שאַרף אָנגעגריפען די טעטיגקייט פון די פערשידענע פערטיילונגס־קאָמיסיעס פון די אַמעריקאַנער געלדער, אויך דעם רעטונגס־קאָמיטעט, וועלכע איגנאָרירען דעם שוסטער־מייסטער. צום סוף איז אָנגעוויזען געוואָרען, אַז דער איינציגער אויסוועג צו לינדערן די לאַגע פון די יודישע שוסטער־מייסטער, און גלייכצייטיג זיי מאַכען קאָנקורענץ־פעהיג, איז צו גרינדען לעדער־קאָאָפּעראַטיווען. דאָס קען אָבער געשאַפען ווערען נאָר דורך אַ אָהנפּראָצענטיגען קרעדיט, וואָס דער „דזשאָינט“ זאָל געבען.

„טראַגעדיע פון פאַמיליען־לעבען“.

קומענדיגען פרייטאָג וועט דער בעקאַנטער פּסיכאָלאָג, רעדאַקטאָר ד"ר משה קאַנפער פון קראָקא האַלטען אין זאַל פון פילהאַרמאָניע אַ פאָרלעזונג א. ד. ט.: „די טראַגעדיע פון פאַמיליען־לעבען“.

היט זיך

פאַר משוגענע הינט!

(ב) אויף די גאַסען זענען פונאַנדערגעקלעבט־געוואָרען פעראָרדנונגען פון מאַגיסטראַט, וועגען היטען זיך פאַר הינט, ווייל לעצטענס האָט זיך שטאַרק פערשפּרייט דאָס משוגעת ביי הינט, וואָס ס'איז זעהר אַנשטעקענד און געפעהרליך.

דירה-געלד פאַר 1-שטוביגע וואוינונגען

ווערט נישט געהעכערט.

(ב) צוליב דעם, וואָס לעצטענס ווערט שלעכט אויסגעטייטשט די אויסרעכנונג וועגען דירה-געלד, מאַכען מיר אויפמערקזאַם, אַז די הוספה פון 6 פראָצענט פערעפליכטעט נישט אויף אַלע לאָקאַלען. אין הסכם מיט דער פעראָרדנונג פון 27 מערץ, ה. י. איז דאָס נעזיך וועגען לאָקאַטאָרען-שוץ געענדערט געוואָרען אַזוי, אַז דאָס דירה-געלד פאַר 1-שטוביגע וואוינונגען און אַ שטוב מיט אַ קיך, ווערט נישט געהעכערט ביז'ן סוף היינטיגען יאָהר.

אזוי צאָהלט מען פאַר די דערמאָנטע וואוינונגען, פונקט ווי ביז איצט, 43 פר. פונ'ם פאַר'מלחמה'דיגען דירה-געלד

דער סוף פון דער קאַריערע פון א לאָדזער „פויגעל"

געווען א טענצער אין „מאַלינאָווע". – זיך בעקענט מיט א לאָדזער ווייבעל. – צוזאַמען מיט איהר אַוועק קיין רומעניען. – איצט האָט זי איהם אָפּגעטון אויף... רומעניש...

(–) זיינער צייט האָט אין לאָדז געקאָכט מיט א געוויסען פ., וועלכער איז פון אַ שטענדיגען „ביוואַלעץ" אין די פערשידענע טאַנץ-בודעס, געוואָרען אַ פראָפעסיאָנעלער טענצער אין „מאַלינאָווע"-זאַל.

דער דאַזיגער פ. האָט זיך דאָרט בעקענט מיט דער לאָדזער פרוי ג-ר, וועלכער ס'האָט געצויגען צו אַן אַרטיסטישער קאַריערע, און זי האָט פערלאָזען איהר מאַן, אַ בעקאַנטען לאָדזער אַדוואָקאַט, און צוזאַמען מיט פ.'ן אַרויסגעטרעטען אין „מאַלינאָווע" אַלס „פּאַרטענצער-פּאָר".

מיט פ.'ן איז אָבער געשעהן אַ „מכשול", איינער פון די בעקאַנטע מכשולים, וועלכע טרעפען אָפט מיט די „העלדען" פון די „דאַנסינגס" און – ער האָט געמוזט ווערען אַ „האָז" פון לאָדז.

נישט קוקענדיג דערויף, וואָס פ.'ס „רענאָמע" איז ביי דעם מכשול נישט בעוועזען אזוי ריין, האָט פרוי ג-ר דאָך איהם נישט פערלאָזען און צוזאַמען מיט איהם אוועקגעפאָהרען קיין בערלין.

אויך אין בערלין האָט אונזער לאָדזער „פויגעל" נישט געכאַפּט קיין פליגען: צוזאַמען מיט זיין פּאַרטנערקע איז ער אַרויסגעטרעטען אַלס טענצער אין אַ רעסטאָראַן.

פ. האָט אָבער מורא-געהאַט פאַר דער האַנד פון דער גערעכטיגקייט, איז דאָך בערלין נישט אזוי ווייט פון לאָדז, און – ער האָט פערלאָזט בערלין און צוזאַמען מיט פרוי ג-ר אַוועק קיין רומעניען.

אין אַ קורצער צייט אַרום האָט מען שוין אין די לאָדזער „טאָוואַזשיסקע" קרייזען געוואוסט, אַז פ. און ג. זענען אין רומעניען גאָר בעריהמט-געוואָרען: זיי טרעטען אויף אַלס עקסצענטרישע טענצער אין אַ בוקאַרעשטער קאַבאַרעט און פערדינען גאָר נישט קשה'דיג.

די דאַמען פון „טעאַטראַלקע", „גאַליגאָווקע" און בייגעלמאַנ'ס „פּאַמאַראַנטשאָווע" זאָלען, האָבען אַפילו מקנא-געווען זייער „לאָדזיאַנקע" פרוי ג-ר צו איהר גרויסער קאַריערע אין לאַנד פון מאַמעליגע...

מאָריגע וואָך איז אָבער קיין לאָדז אָנגעקומען אַ בריף צו פ.'ס אַ קאָלעגע פון פ.'ן גופא, וועלכער ווייזט אויף זיין גרויס אומגליק. ער שרייבט נעמליך, אַז ער האָט שוין געהאַט אָנגעזאַמעלט אַ גרויסע סומע געלד און געוועזען גליקליך, – האָט זיך זיין פּאַרטנערקע פערליבט אין אַ רומענישען אָפיציר און מיט איהם אַוועקגעפאָהרען קיין יאַסי.

פ. בעקלאָגט זיך ווייטער, אַז פרוי ג-ר האָט איהם צוגענומען דאָס גאַנצע געלד – צוועלף טויזענד דאָלאַר אין רומענישע לעי'ס – און אַ חוץ דעם, איז ער געבליבען אָהן אַ פּאַרטנערקע, אָהן וועלכער ער קען נישט אַרויסטרעטען אין קאַבאַרעט. –

שמועסט מען איצט וועגען דעם ביי די טישלעך אין די לאָדזער עפענטליכע לאָקאַלען און מ'לאַכט פון דעם אומגליק פון דעם שלים-מזל'דיגען לאָדזער „פויגעל".

ער האָט א ווייב אין ווארשא

און וויל אין לאָדז נאָכאַמאָל התונה-האָבען.

(–) אין לאָדזער ראַבינאַט האָט זיך בעוועצדעט מיט אַ בריף די וואַרשאָווער איינוואוינערין מאַשאַ פראַדענבערג (סמאָטשע 41), וועלכע שרייבט:

„מיט אַנדערהאַלבען יאָהר צוריק האָב איך חתונה-געהאַט מיט אַ געוויסען חיים אנגיעלטשיק, אַ שוסטער-אַרבייטער, מיר האָבען אָפּגעלעבט צוזאַמען אַ יאָהר צייט און געהאַט אַ קינד. מיט 6 חדשים צוריק, האָט אָבער מיין מאַן פערלוירען די אַרבייט און איז אַוועקגעפאָהרען קיין לאָדז זוכען אַרבייט.

איצט ווער איך אָבער געוואויר, אַז מיין מאַן האָט אין לאָדז תנאים-געשריבען מיט אַ געוויסער אסתר פון וואַלבאָרסקאַ גאַס. ער האָט זיך פאַר איהר חלילה נישט אָנגעגעבען אַלס בחור, נאָר אַלס... אַלמן פון וואַרשאַ.

איך מאַך דעריבער אויפמערקזאַם דעם לאָדזער ראַבינאַט, אַז איך, צוזאַמען מיט מיין קינד, לעבען נאָך, כאָטש אין גרויסע צרות, איך בעט אָנצונעמען מיטלען, אַז מיין מאַן זאָל נישט קענען חתונה-האָבען, איידער ער וועט מיר נישט געבען אַ גט און פערזיכערן דאָס קינד מיט ערציהונג און עסען".

דער לאָדזער ראַבינאַט האָט בעשלאָסען, צוליב דעם, וואָס ס'איז נישט בעקאַנט דער געוועזענער פאַמיליען-נאָמען און אדרעס פון דער לאָדזער כלה,– אויסצורופען וועגען דעם אין דער אַלטשטאָטישער שוהל און וואָרנען וועגען דעם דאָזיגען וואַרשאָווער חברה-מאַן.

רעאָרגאַניזאַציע פון דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע.

(ס) דאָס בעשטימען פון אַ לאָדזער וואָיעוואָדע וועט פאָרקומען נאָך דער דורכפיהרונג פון אַ גרינדליכער רעאָרגאַניזאַציע אין דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע. עס וועלען רעדוצירט ווערען אַ רייהע בעאַמטע. אַ טייל בעאַמטע וועלען איבערגעשיקט ווערען און אויף זייער אָרט וועלען קומען בעאַמטע פון איגערן מיניסטעריום.

סאָוועטען קויפען נאָך נישט אין לאָדז

(ס) די אונטערהאַנדלונגען וועגען איינקויפען אַ בעדייטענדע פּאַרטיע גאַרן און 15–10 מיליאָן יוטע-זעק אין לאָדז דורך דער סאָוועטישער מיסיע, האָט אָנגעטראָפען אויף נייע שוועריגקייטען. אין די קרייזען פון די סוחרים און אינדוסטריעלער הערשט די איבערצייגונג, אַז דער פּראָצעס פון דער סאָוועטישער האַנדעלס-מיסיע וועט נישט קומען קיין לאָדז פאַר סוף אויגוסט. די ערשטע האַנדעלס - טראַנזאַקציע קען ערשט געמאַכט ווערען אין סעפטעמבער.

„אַזאַזעל".

לעצטע ביליגע פאָרשטעלונגען.

דאָס גרויסע צווייטע פּראָגראַם פון „אַזאַזעל" געהט נאָך צוועלף מאָל צו ביליגע פּרייזען.

נעכטען איז ווידער דער זאַל פון „פילהאַרמאָניע" געווען איבערפולט. דער עולם האָט בעגייסטערט אויפגענומען יעדען נומער פון דעם רייכען פּראָגראַם.

די פּרעמיערע פון דעם דריטען פּראָגראַם געהט אין די נאָהנטסטע טעג און זאָגט-צו צו זיין עפּעס אַזוינס, וואָס זאָל אַלעמען איבערראַשען.

פערזאַמלונג פון קאָלאָניאַל-הענדלער

עהערגעכטען איז פאָרגעקומען אַ גרויסע מאַסען-פערזאַמלונג פון דער קאָלאָניאַל-סעקציע ביים צענטראַל קליינהענדלער-פעראיין זאַוואַדזקאַ 5.

די פערזאַמלונג עפענט ה' ה. גאָטליב, וועלכער ווייזט אָן אויף דער נויטווענדיגקייט פון איינהייטליכע אָרגאַניזאַציע פון אַלע קליינהענדלער, ווי אויך וועגען דער נויטווענדיגקייט פון אַ קאָאָפּעראַטיווע באַנק פאַר קליינהענדלער.

ה' עהרליך גיט אָפּ אַ בעריכט פון דער שאַצונגס-קאָמיסיע, אין וועלכער ער גיט איבער, אַז די קאָלאָניאַל-סעקציע איז געווען פערטרעטען אַלס זאַכקענער אין אַלע פינאַנס-אַמטען און ווי ס'איז צו האָפען וועט דאָס האָבען אַ גרויסע בעדייטונג ביים ענטגילטיגען בעטראַכטען די רעקורסען.

אין דער דיסקוסיע וועגען די אויבענדערמאָנטע פראַגען בעטייליגען זיך די ה"ה: קירשבוים, האַמבורגער, מאָגולינסקי, גאָטליב, עהרליך און אַנד.

צום סוף זענען אָנגענומען געוואָרען פאָלגענדע בעשלוסען: 1) אויפפאָדערען די צענטראַלע אַרויסצושטעלען מיט אַ פּראָיעקט נישט צו העכערען דאָס דירה-געלד פאַר געוועלבער פון 3. און 4. קאַטעגאָריע; 2) פערלענגערען די האַנדעלס-שעהן מיט 2 שעה; 3) ערלויבען אויפהאַלטען די געשעפטען זונטאָג פון 1 ביז 5; 4) צו בעפרייען די קליינהענדלער פון שטראָף פאַר אונטערזוכען די לעבענס-מיטעל; 5) אָפּשאַפען די 10-פּראָצענטיגע הוספה-שטייער צו די פערלעגענע שטייערען און 6) אָפּשאַפען דעם הכנסה-שטייער פאַר די, וואָס האָבען ווייניגער ווי 1500 זל. הכנסה.

די אַלע רעזאָלוציעס זענען איבערגעגעבען געוואָרען דעם דעפּ. פּרילוצקי אין אַ ספּעציעלען מעמאָריאַל. ס'איז אויך אַרויסגעפאָהרען אַ ספּעציעלע דעלעגאַציע קיין וואַרשאַ.

גרינדונג פון „בית לחם".

(–) נעכטען פאַרנאַכט איז פאָרגעקומען די גרינדונגס - פערזאַמלונג פון „בית לחם".

ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צו עפּענען אַן אומזיסטע קיך פאַר לאָדזער אָרימע בכבוד'יגע יודען, און אויף שבתים מיט יום-טובים אַהיים-צו-געבען רויהע פּראָדוקטען.

נאָך לאַנגע דיסקוסיעס, איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ צייטוויילגע פערוואַלטונג. די סטאַטוטען זענען שוין בעשטעטיגט געוואָרען דורך דער מאַכט.

אויסגעוועהלט אין דער לייטונג זענען געוואָרען די ה"ה: ה. רייבענבאַך (פּאָרזיצער), ראַטמאַן ראַנאָווי און י. מ. כתריאלעוויטש (געהילף-פּאָרזיצער), זלמן פּראָסט (סעקרעטאַר), דאָקטאָר ליבערמאַן (קאַסירער), דאָקטאָר י. צעדערבוים און הערש ריבאַ.

אין דער פערוואַלטונג זענען אַריין: דאָקטאָר ש. שאַרף, א. קאַץ, ש. גערסנער, נח וואַרשאַווסקי, יצחק פעלצאָוויטש, פלום און י. גראָהמאַן.

קאַנדידאַטען: קופּערשמיד, האַלפּערן, דיאַמאַנד,

רעוויזיאָנס-קאָמיסיע: י. ה. נאַטאַנזאָן, מאַרבעצקי און קרייצער.

ווער עס קאָן בעקומען פוילישע בירגערשאַפט.

(א) ס'איז אַרויסגעגעבען-געוואָרען אַ צירקולאַר, וועלכער קלעהרט אויף די פראַגע ווער עס קאָן זיך בעמיהען צו בעקומען די פוילישע בירגערשאַפט:

1) פערזאָנען, וועלכע האָבען געדינט אין פוילישען מיליטער אַלס פרייוויליגע אָדער ירכ'ן פאָבאָר, און וועלכע האָבען נישט אָפּגעגעבען קיין ביטעס מ'זאָל זיי בעפרייען פון מיליטער אויפ'ן גרונד פון דעם, וואָס זיי זענען פרעמדע אונטערטאַנען; 2) פערזאָנען, וועלכע האָבען פאַר דער מלחמה אַליין געוואוינט, אָדער זייערע עלטערען אויפ'ן שטח פון דער איצטיגער פוילישער מלוכה; 3) פערזאָנען, וועלכע זענען געבוירען-געוואָרען אויף דער פוילישער טעריטאָריע און אויב זיי, אָדער זייערע עלטערען האָבען פאַר דער מלחמה פאַקטיש געוואוינט אויף דער פוילישער טעריטאָריע.

אָפּערע

אין סקאַלאַ - טעאַטער.

היינט הויבט אָן אין סקאַלאַ-טעאַטער צו שפּילען די אָפּערע פון פּאָמערן.

די אָפּערען-טרופּע בעשטעהט פון אַן ערך 100 פּערזאָן, מיט אַן אייגענעם אָרקעסטער, כאָר, באַלעט און סטאַטיסטען.

צו דער פּרעמיערע ווערט היינט געשפּילט „אַאידאַ".

מעלדונגען.

צום אָבצייכען טאָג פון „קרן-קימת".

היינט אין אווענד קומט פאָר אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע (צעגעלניאַנאַ 4) א יוגענד-פערזאַמלונג, געווידמעט דעם קרן-קימת אָבצייכען-טאָג, וועלכער קומט פאָר מאָרגען דעם 8-טען יולי.

„אָרט".

געזעלשאַפט צו פערשפּרייטען מלאכה און ערד-אַרבייט צווישען יודען אין לאָדז.

היינט, 8 א זייגער אָווענד קומט פאָר אין לאָקאַל פון סוחרים-פעראיין פּעטריקאָווער 73 א מיטגלידער-פערזאַמלונג מיט א רייכען טאָג-אָרדנונג. אַלע מיטגלידער ווערען געבעטען פּינקטליך צו קומען.

621

רענטגעניצע פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראַכאַוואָסקי	נאָז, האַלז, אויערען קר.	11-10 3-2 $6\frac{1}{2}$–$7\frac{1}{2}$
ד"ר רוזשאַנער	הויט-און געשלעכט קר.	11–10 2–1
ד"ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	2-1 8-7
ד"ר יוסטמאַן	נערווען קראַנקהייטען	1-12 7-8
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	12-10 5-4
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען-און געבורט-הילף	$1-11\frac{1}{2}$ 6-5
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייטען	4-3 2-1
ד"ר וויינבערג	אינערע הערץ לונגען-קר	1-11 $7-5\frac{1}{2}$
ד"ר סטופּעל	רענטגען	6-4 12-10
י. ל. פּרוסאַק	צאָהן-אַרצט	10–2
נ. ראָזעס	צאָהן-אַרצט	7–4

צאָהן-פּלאָמבירונג, בעליכטונגען, קאָראָנען, מאָסטען, א אז. וו.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
רענטגען-אינסטיטוט
היילונג פון הויט-קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגען-שטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. א קורס פאַר שוואַמלער.
אימפּינגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
חיוּוט אין דער שטאָט.

רעטשניצע פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
בזשעזשינער 11, טעל. 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָווענד

ד"ר וואָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערען-קר.	4–3
ד"ר כערשנער	קינדער-קראַנקהייטען	10.30–9 5.30–4
ד"ר שיפּמאַן	אינערליכע קראַנקה.	12–10 6–5
ד"ר לוביטש	הויט-און געשלעכט קר.	1–11
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	2–12
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	12.30–2
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	3–1
ד"ר בערגמאַן	פרויען און געבורטס-הילף	4–3

פּסיכאָ-טעראַפּיע, שפּר. ד-שפּריצונגען ווי שטאָטלען א. ז. וו. פּאָקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג איינשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פּערלאַנג — וויזיטען אין שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען. ווי אויך פּלעגמאַ און בלוט. 2120
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען א דענטיסטישער קאַבינעט
עס נעהמען אָן:

ד"ר זילבערשטיין	צאָהן-אַרצט	9–2 נ.מ.
ד"ר לאַזשינסקאַ סטאַראַפּאָלסקאַ	צאָהן-אַרצט	7.30–3

קינסטליכע ציהן, קאָראָנען, מאָסטען א. ז. וו.
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
חיוּוט 3 זלאָטעס.

רעפעראט וועגען פלאן פון מפרץ חיפה.

דער דירעקטאר פון דער „הכשרת מפרץ חיפה-געזעלשאפט, אינז. קוצינאק, האט זונטאג רעפערירט פאר די פארשטעהער פון דער געז. „נחליאל", וואס האבען געקויפט א גרעסערען שטח באדען ביי חיפה, וועגען פלאן פון מפרץ חיפה.

דער רעפערענט האט געזאגט צווישען אנד., אז עס איז כמעט זיכער, דאס דער פארט אין א"י וועט געבויט ווערען אין חיפה. עס איז נאר א פראגע, צו אויף דעם באדענפונדער פעראייניגטער געזעלשאפט מפרץ חיפה. עס זענען דא א סך שאנסען, אז דער פארט זאל געבויט ווערען אין דער בוכטע לויט קאנאלען-סיסטעם, פארבונדען מיט דעם שטח פון מפרץ-חיפה. חיפה האט זעהר א גליקליכע צוקונפט — ווייזט אן דער באסט — ווייל זי קען פארבונדען ווערען מיט די מאסולער נאפט-פעלדער; דורך חיפה וועט מוזען דורכגעהן די פארבינדונג מיט אינדיען, וואס פערקירצט דעם וועג אין 4 טעג. דער באדען מפרץ חיפה ליגט „איין שטיק" פון חיפה ביז עכו, 46,000 דונאם, דורך וועלכע עס ווערט שוין דורכגעפיהרט א שאסע פון 50 מעטער די ברייט, 18 קילאמעטער לאנג פאראלעל מיט דער עקזיסטירענדער באהן-ליניע. דער שאסע וועט האבען א באזונדערען וועג פאר אויטאס, באזונדערס פאר גמלים-קאראוואנען, באזונדער פאר טראמוואי, אלעס אונטער'ן שאטען פון אייניגע רייהען בוימער, וועלכע וועלען שאפען א שאטען-דאך אויף דעם גאנצען וועג.

א סך שטערונגען האט די געזעלשאפט געהאט ביים נארמירען דעם גרויסען שטח באדען, ווייל עס זענען געווען זעהר פיל זומפען, וועלכע האבען אנטוויקעלט מיט א מורא'דיגער קראפט די מאלאריע-קראנקהייט. די געזעלשאפט האט זיך נישט גערעכענט מיט דער אנגעהויער שווערער ארבייט, נישט מיט די אנגעהויער גרויסע קאסטען און זי האט שוין א גרויסען טייל דעם שונא פון ארץ-ישראל — דעם מאלאריע-באציל-בעקעמפט. מ'קען מיט אונבעדינגטער זיכערהייט זאגען, אז אין דער דאזיגער געגענד וועט די מאלאריע מעהר קיין שליטה נישט האבען.

דער גאנצער שטח איז געטיילט אין זאנען, „נחליאל" און די אנדערע לאדזער קויפער האבען זייער באדען אין דער פערטער. דער באדען איז פערזארגט מיט א אויסערגעוועהנליכער בעוואסערונג, מ'וועט אויף דער פרוכטבארער ערד, לויט אן עקספערטיזע פון די בעסטע פאלעסטינער פאכלייט, געוויס קענען בעארבייטען פאר אלע בעוואסערטע קולטורע ווי צ. ב. געמיזע, באנאנען, פאמעראנצען און אנדערע בעסערע ארץ-ישראל פירות. יעדער באדען-בעזיצער, ווי קליין זיין שטח זאל נישט זיין, וועט האבען שאסע-וועגען און צוגעפיהרטע בעוואסערונגס-אנלאגען. עס איז אויך דא א פראיעקט, אז דאס וואסער וואס דער מפרץ חיפה וועט האבען איבעריג און וואס פאלט איצט אריין אין ים, זאל אויסגענוצט ווערען פאר די עמק-בעוואסערונג.

אין שכנות וועט „נחליאל" האבען א שכנות-עובדים, וואס ווערט אויפגעבויט מיט די מיטלען פון „קרן-קימת" און „קרן-היסוד" צוזאמען מיט די אייגענע מיטלען פון דער ארבייטערשאפט. עס איז אויך כמעט ווי א בעשטימטע זאך, דאס אין דער געגענד ביים ברעג פון ים אין דער פינפטער זאנע וועט געבויט ווערען א קוראָרט. עס אינטערעסירען זיך מיט דעם פראיעקט הויפטזעכליך א גרופע עגיפטישע יודען מיט'ן באראן פעליקס מנשה אין דער שפיץ.

אויך דער סאסקין-פראיעקט ווערט דורכגעפיהרט אין דער זעלבער געגענד אויף דעם באדען פון מפרץ חיפה. סאסקין'ס קאלאניזאציאנס-פראיעקט ווערט שטארק געשטיצט דורכ'ן „קרן היסוד". עס איז אינטערעסאנט, אז דער קושאן אויפ'ן באדען איז אונטערגעשריבען געווארען דורך די צדדים 2400 מאל. אינטערעסאנט איז אויך, אז כדי צו בעקומען אויף צו רעגולירען דעם קארדאניע-קוואל, וועלכער גיט די קאלאסאלע בעוואסערונג און איז אויך געווען א גרויסע מאלאריע-נעסט, האט די געזעלשאפט געמוזט בעצאהלען אראבער 5,000 פונט פאר א געפאכטעטער מיהל וואס האט גאר קיין ווערט נישט, אום כדי צו קאנען די מיהל פון דארט אוועקנעהמען.

יורידישע עצות.

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטפערען אויף יורידישע אנפראגען, וואס ווערען צוגעשיקט נאר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן.

יורידישע אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט"

ביים דערלאנגען אן אנפראגע אויף א יורידישע עצה דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן פון דער ראמע פון טאג, ווען די אנפראגע ווערט אריינגעגעבען. אויף אנפראגען אהן קופאן וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 7-טען יולי 1926.

1627. י. וו.

ווענדעט זיך מיט א בקשה צום נאטשאלניק פון בעטרעפענדען אורזשאנד סקארבאווע, אז מען זאל בעפרייען פון דער געמאכטער זאיענטשא די איינציגע אונבעדינגטע נויטיגע צו אייער ארבייט-מכשירים.

1628. א גרופע לאקאטארען פון זאווישא-גאס.

אויב איהר פערנעהמט וואוינונגען פון ענצעלנע שטיבען און פיהרט נישט גלייכצייטיג אין דערהיים קיינע אונטערנעהמונגען, דארפט איהר נישט צאהלען די קווארטעלדיגע 6 פראצענטיגע הוספות. איהר דארפט פאר די ווייטערדיגע קווארטאלען ביז סוף יאהר 1926 צאהלען דעם זעלבען פראצענט-פוס (ד. ה. 43 פראצ.) פונקט ווי פאר'ן 1. קוו. א חוץ 6 פראצ. פאר די אויסגאבען.

1629. א לעזער פון קאנסטאנטינער-ג.

אלץ איינס וויפיל מענשען איהר בעשעפטיגט, קוים פיהרט איהר נור אפילו די קלענסטע ווערקשטאט אין דערהיים, מוזט איהר שוין אויסקויפען א פאטענט אויב איהר בעשעפטיגט בלויז 1 לערן-יונגעל, וועט איהר קיין אבראטאווע שטייער פאר'ן לויפענדען יאהר נישט דארפען צאהלען. אויב איהר האט פאר אייער וואוינונג אין יוני 1914 געצאהלט 220 רובל דירה-געלד, דארפט איהר פאר'ן 2. קוו. צאהלען 79 זל. 11 גר. און פאר אויסגאבען לויט חשבונות, אדער 3 פראצ. פון גרונד דירה-געלד, וואס בעטרעפט 4 זל. 40 גר.

1630. ז. ל.

דער קאמארניק מוז אונבעדינגט אויף דעם פערלאנג פון פערזאן אויף וועמענס אייגענטום ער געהט לעגען אן ארעסט, ווייזען דעם אריגינאל פון וויראק אויפ'ן גרונד פון וועלכען די עקזעקוציע דארף דורכגעפיהרט ווערען.

1631. מ—נער.

בערופען צו אינטערווענירען אין אזעלכע ארט ענינים איז די וואוינונג-אינספעקציע. דעם סכסוך קאן מען אבער נישט ערלעדיגען אויפן אנאנימען אופן נור איהר מוזט זיך אליין ווענדען אין אויבענדערמאנטען אמט מיט א געהעריגע אנקלאגע אויפ'ן הויזווירט.

1632. א געטרייער לעזער פון „נ. פ."

לויט דעם ענטפער 1560 אין „נ. פ." פון 29. יוני 1926. בנוגע אייער זאך מוזט איהר אויך אזוי טאן. אנדערש קאנט איהר זיך נישט אפרעכענען פון דירה-געלד פאר די קאסטען פון רעמאנט.

1633. א. ג. פון ווסכאדניא 56.

די געבוירענע אין יאהר 1907 יונגעלייט קאנען נור אין אויסנאהמס-פאלען בעקומען פו'ן דער מיליטער-מאכט אן ערלויבעניש אויף אן אויסלענדישען פאס. ארבייטסלאזיגקייט בלויז ווערט פאר א אויסנאהמספאל נישט בעטראכט.

1634. מאניע לעוו.

אויב די צייגניש פון דאקטאר זאגט, אז איהר נויטיגט זיך אין א בעהאנדלונג מיט אזעלכע פרעפאראטען, וועלכע זענען אין פוילען נישט בנמצא און די דאזיגע צייגענישען וועט אויך בעשטעטיגען דער וואיעוואדישער געזונדהייטס-אמט, וועט איהר זיכער בעקומען אן אולגאווע'ן אויסלענדישען פאס.

1635. א פעראינטערעסירטער.

איהר קאנט לעגען אן ארעסט נישט בלויז אויף די זאכען, וועלכע געפינען זיך אין בעל-חוב'ס לאקאל, נאך אויך אויף זיינע משכנות, וועלכע געפינען זיך אנדערשוואו איינגעלעגט. אומאפהענגיג פון אומשטאנד פון וואס פארא חוב די איינגעלעגטע סחורה שטאמט געניסט דער מלוה, אין וועמענס רשות די איינגעלעגטע סחורה געפינט זיך, פון א פריווילעגיע. נאכדעם, ווי דער חוב פון דאזיגען מלוה וועט ווערען בעצאהלט קאן ערשט דאס איבערגעבליבענע געלד פון דער ליציטירטע סחורה איינגעטיילט ווערען צווישען די איבעריגע מלוות.

Dr. med. Rózaner

ספעציאל-ארצט פאר העניעריש און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג מיט קונסטליכע בערג-זאנע.

9 דזיעלנא 9.

1-סטער שטאק. טעלעפאן 28-98

נעמט א. פון 8—10 און פון 5—8.

Dr. L. LEWITAN

נעהמט אן אין דערהיים פון 4 ביז 6 אוונט צו קליניק-פרייזען. 417

31 גדאנסקא 31.

Dr. med. I. WAJNBERG

Cegielniana 47 tel. 26-02

אונטערלייבס קראנקהייטען. ספעצ. לונגען און הארץ-קראנקהייטען בעשטראלונגען מיט קונסטליכע בערג-זון.

נעמט אן פון 3—5 נאכמיטאג. 1874

Dr. med. H. LUBICZ

צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32.

ספעציאליסט פאר הויט, העניערישע און מענער-שוואכע קראנקהייטען. 1839

היילונג מיט קווארץ-לאמפען (הער-אויספאל).

נעמט אן פון 9—11 און פון 5—8 אוונט.

Dr. med. R. STUPEL

12 Szkolna 12

הויט-און העניערישע קראנקהייטען. 086

ליכטבעהאנדלונגען (רענטגען און קווארץ)

נעמט אן פון 8—10, 12—2 און פון 6—8 אוו.

זכרונות וועגן הרב אליהו חיים מייזעל זצ"ל

87) בעארבייט ספעציעל פאר'ן „נ. פאלקסבלאט"

די אנפיהרער פון דער לאדזער יודישער קהלה זענען דעמאלט געווען: י. ק. פאזנאנסקי, הערמאן קאנשטאט, ווילהעלם גינזבורג, מ. זילבערשטיין, ביעלשאווסקי, מענדעל שלאסבערג, א. א. ס'פערשטעהט זיך, אז אין די קהלה האט דעם טעטיגסטען אנטייל גענומען דער לאדזער רב. אין דער דעמאלסדיגער צייט האט זיך געהאנדעלט וועגען קויפען ערד אויף א נייעם בית-החיים, ווייל אויפ'ן אלטען בית-החיים אויף וועסאלא גאס האט דאס ארט שוין געהאלטען ביים ענדיגען זיך.

די לאדזער יודישע קהלה איז דעמאלס נישט געווען אזוי רייך, דאס זי זאל קענען איינקויפען פאר די מיטלען פון דער קהלה אזעלכע גרויסע שטחים לאנד, ווי ס'האט זיך גענויטיגט פאר א יודישען בית-החיים, נעהמענדיג אין בעטראכט דעם וואוקס פון דער בעפעלקערונג אין לאדז, בעת די שטאט האט זיך געהאלטען אין ענטוויקלען.

דער לאדזער רב, וועלכער איז אנוועזענד געווען אויף אלע זיצונגען וואס זענען פארגעקומען וועגען קויפען לאנד אויף א בית-עולם און וועגען דעם אופן ווי אזוי דעם בית-עולם איינצוארדנען, האט זיך ענערגיש אקעגענגעשטעלט געגען יעדען פרוב פון די דאזארעס צו וועלען יוצא זיין מיט א שטיקעל לאנד און פראוויזאריש דעם בית-עולם איינצוארדנען.

— מיר האבען נישט קיין מיטלען אלץ אזוי צו מאכען ווי דער רב פערלאנגט, האבען די דאזארעס געטענה'ט.

— אדרבא, גיט מיר אין דיספאזיציע דאס געלד פון די לאדזער גבירים, האט דער רב געענטפערט, און איך וועל מאכען אלץ נאך בעסער ווי איך האב פארגעלעגט און ס'וועט נאך צפיס רעשט בלייבען.

נאך לאנגען נאכטראכטעניש איז בעשלאסען געווארען צו קויפען א גרויס שטח לאנד, וועלכעס האט זיך געצויגען פון דער בזשעזשינער גאס ביז צום איצטיגען פארק יוליאנאוו. די פליכטען פאר די חובות, וואס די קהלה האט געמאכט ביי דעם דאזיגען קויף, האבען אויף זיך גענומען די גביר:ישע דאזארעס פון דער קהלה. דאס גוט יוליאנאוו אליין האט געהערט צו איינעם פון די גרעסטע גבירים אין דער דעמאלסטיגער צייט אין לאדז — באראן היינצעל. היינצעל האט דעמאלס געהאט א שם פאר איינעם פון די רייעלסטע און גרעסטע עשירים אין אונזער שטאט.

היינצלען האט נישט געשמעקט, אז אין שכינות פון זיין גוט און פארק וועט זיך געפונען א בית-עולם און נאך דערצו א יודישער און ער האט אלץ געטון, כדי נישט צו דערלאזען, דאס די יודישע קהלה זאל קומען אין בעזיץ פון די שכנות'דיגער געגנד. היינצעל, וועלכער האט אליין געוואלט אפקויפען דעם דאזיגען שטח לאנד, האט זיך אבער דערפון זעהר שפעט דערוויסט אין דער רעיענטאלער אקט צווישען דער יודישער קהלה און די אייגענטימער פון דעם לאנד איז שוין געווען געשלאסען.

היינצעל האט אבער אנגעהויבען צו געהען מיט אנדערע וועגען, כדי „זיך צו זיכערען די רוה", ווי ער האט זיך אויסגעדריקט. באלד נאכ'ן קויף איז ער פערזענליך אוועק צום לאדזער רב און איהם געזאגט:

ה' ראבינער, איך זאג אייך אפען, אז מיר געהט עס דערין, דאס דער יודישער בית-עולם זאל אין דער צוקונפט נישט זיין נעבען מיין פארק און גוט. איך וועל מיך לאזען קאסטען פיל געלד, כדי צו געפינען עפיס אן עצה ווי אזוי דעם ענין צו ענדערען.

— איהר קלעהרט אזוי שטארק פאר דער צוקונפט, האט דער רב געזאגט, קען דען א מענש וויסען ווי אזוי זיין צוקונפט וועט אויסזעהן? איבעריגענס, געהט אונז יודען נישט דווקא אין דעם כבוד צו האבען אונזער בית-עולם אין שכינות מיט דעם פארק פון באראן היינצעל. ווען איהר ה' באראן, וועט מאכען אן'אננעהמבארע פראפאזיציע, וועלען מיר קומען צו א פערשטענדיגונג.

באראן היינצעל האט פארגעלעגט, אז ער וועט קויפען פאר דעם בית-עולם דאס לאנד, וואס ליגט ווייטער אויף בזשעזשינער גאס און דערפאר זאל איהם די יודישע קהלה אפטרעטען דאס געביט נאהענט צו זיין פארק. נאך לאנגע אונטערהאנדלונגען איז דער רב געקומען צו א פערשטענדיגונג מיט היינצעל'ן. ס'איז זעלבסטפערשטענדליך, אז די קהלה האט דערביי נישט געמאכט קיין שלעכט געשעפט און דעם רב'ס פערלאנג, אז דער נייער יודישער בית-עולם זאל איינגעארדענט ווערען ווי ס'געהער צו זיין, ווי ס'פאסט פאר אזא גרויסע יודישע קהלה לאדז, האט אנגעהויבען מקוים צו ווערען.

דער רב האט גארנישט געלאזט אין דער לאנגער באנק, קודם-כל האט ער די דאזארעס נישט געלאזט לעבען, אז זיי זאלען זיך שאפען געלד און אדורכשניידען גאסען, מאכען אלייען און ברענגען דאס ווילדע לאנד אין דער בעסטער ארדנונג. אלץ וואס מיר זעהען היינט אויפ'ן בית-עולם איז דער אויפטו פון לאדזער רב ר' אליהו חיים. נאך זיין פטירה איז דארט כמעט ווי גארנישט געמאכט געווארען. להיפוך, ס'איז נאך פערנאכלעסיגט געווארען די שוהל, וואס געפינט זיך דארט און נאך אנדערע זאכען.

ווען דאס לאנד איז שוין געבראכט געווארען אין ארדנונג, האט דער רב די גבירים נאך אלץ נישט אפגעלאזען און פון זיי פערלאנגט, אז זיי זאלען אויסשטעלען אלע נעבען-געביידעס, וואס זענען נויטיג אויפ'ן בית-עולם. אזוי האט דער רב בעוואויגען דעם נדבן הערמאן קאנשטאט, אז ער זאל פון זיין אייגענע מיטלען אויסבויען א טהרה-הויז. הערמאן קאנשטאט האט דאס געטון און אויפגעשטעלט א מאדערן טהרה-הויז. אנדערע גבירים ווידער האט דער רב בעוואויגען אויסצובויען אנדערע בנינים און אזוי איז לויט דער ארבייט און איניציאטיוו פון רב, דער בית-עולם בעקומען דעם אויסזעהן, ווי ער האט היינט.

די איצטיגע לאדזער יודישע קהלה האט אפילו ביז איצט נישט געפונען פאר נויטיג צו שטעלען א מצבה דעם לאדזער רב ר' אליהו חיים מייזעל אויף זיין אייגענעם בית-עולם.

(פארטזעצונג קומט).

א נייער מין רעקלאמע,

דער קינסטלער איז אבער שיער נישט אריינגעפאלען אלס גנב.

(א בריף פון פאריז).

דער „מעזאָן דע וואָנט" ווערט אין פּאַריז אָנגערופען דאָס גרויסע „אָקציאָן הויז", וואָס פערמאָגט ביז צוואַנציג רייזיגע סאַלאָנען און וואו עס ווערען יעדען טאָג אַרויסגעשטעלט צום פערקויף און ליציטאַציע פון די טייערסטע זאַכען ווי ברילאַנטען און פערל, ביז די ביליגסטע קלייניגקייטען, ווי צום ביישפּיל, אַן'אַלטע פּאָר הויזען אָדער אַן'אָפּגעניצטע לאָמפּ, וועלכע זענען פערזעצט געוואָרען אַלס משכּנות אין די לאָמבאַרדען, אָדער זענען אָוועקגענומען געוואָרען דורכ'ן געריכט פאַר נישט בעצאָלטע חובות. ערפאהרענע און געשייטע הענדלער פון אַלטוואַרג און אַנטיק-זאַכען מאַכען דאָ גוטע געשעפטען. אָבער שלימזל'דיגע גליק-זוכער קענען דאָ פערלירען זייער לעצטען אָפּגעשפּאָרטען גראָשען. יעדען טאָג איז דאָ אין דעם „מעזאָן דע וואָנט" אַ יאַריד. יעדען טאָג קומען דאָ טויזענדער מענשען אָנצוקוקען אַרויסגעשטעלטע מציאות. די פּרייזען ווערען צוערשט אָנגעוויזען גאַנץ קליינע, און נישט ווילענדיג קריגט איר אַ חשק צו קויפען, אָבער דער גרויסער עולם הויבט באַלד אָן אַריינצושטייגען, ווי באַר איהר זאָגט אַרויס דעם פּרייז, וועלכען איהר זייט גרייט צו געבען, און עס וואַקסט דער פּרייז, ווי אויף הייוועו, און איהר ווערט צוהיצט און אַריינגעצויגען אין שפּיל, פּונקט ווי ביי קאָרטען. פון אין דער פריה ביז ביי נאַכט קאָכט און רוישט דאָ אין די 20 זאַלען פון בעקוקערס, אַריינשטייגערס, קויפערס און סתם ליידיג-געהערס. זעלבסטפערשטענדליך, אַז פאַר גנבים, שווינדלער, „קעשעניקעס" איז דאָ זעהר אַ גינסטיגער אָרט צו „אַרבייטען".

פּאַסירט, אַז איינער, אַ נייגיריגער בעזוכער, האָט זיך דאָ אַרומגעשפּאַצירט אַ רוהיגער איבער די ברייטע און לאַנגע סאַלאָנען, בעטראַכט גענוי די אויסגעשטעלטע מערקווירדיגקייטען, ביז ער האָט זיך ענדליך אָפּגעשטעלט אין דעם זאַל פאַר קונסט, וואו עס זענען געווען אַרויסגעשטעלט צום אָנקוקען עטליכע אויסגעצייכענטע בילדער און פּאָרטרעטען, וועלכע האָבען געדאַרפט ווערען אויספערקויפט. איין בילד האָט איהם אַזוי פעראינטערעסירט, אַז ער איז דערביי לאַנג געשטאַנען ווי אַ צוגעשמידטער. ער איז געווען זיכער, לויט זיין געניטען אויג, אַז דאָס איז עפּיס אַ ווערק פון דעם בעריהמטען פראַנצויזישען מאַהלער פּיקאַסאָ.

פערזונקען אין זיינע געדאַנקען וועגען בילד, האָט ער גאָר קיין אַכט נישט געלעגט אויף דעם איבעריגען גרויסען פּובליקום אַרום, פּונקט ווי ר'וואָלט דאָ אין זאַל זיין איינער אַליין. פּלוצלינג דערשפּירט ער ווי עפּעס אַ פרעמדע האַנד וואָלט זיך גריבלען אין זיין קעשענע... איז ער דאָך דאָ אַ „קונד" שוין נישט פון נעכטען, און האָט שוין נישט איינמאָל דאָ „טייער בעצאָהלט" פאַר'ן פערטראַכטען זיך, האָט ער זיך שוין אויסגעלערנט צו זיין אָפּגעהיט און אויפמערקזאַם, אַפילו ווען ער איז שטאַרק פערקלערט. שנעל האָט זיין געוואַנדטע האַנד אַ כאַפּ געטאָן די פרעמדע גראַבלענדיגע פינגער אין זיין קעשענע און האָט זיי שוין פאַר קיין פאַל נישט אַרויסגעלאָזען. ער דרעהט זיך אום אויף הינטען מיט פערשטירטע ציין, מיט אַן'אויסגעשריי: „האַלט!" און ער דערזעהט אַ שעהן געקליידעטען יונגען-מאַן, בלייך און דערשראָקען אויף טויט, וועלכער שטאַמעלט:

„ענטשולדיגט מיר, מיין הערר, איך, איך, איך האָב בלויז געוואָלט..."

דער צורייצטער קונסט-הענדלער איז געווען אָהן רחמנות און נישט געלאָזט דעם יונגענמאַן ענדיגען.

אַרום די ביידע לייט האָבען זיך באַלד אַרומגעקליבען אַ סך מענשען. מען האָט מיט נייגיריגקייט ערוואַרט, אַז דער סקאַנדאַל זאָל זיך פונאַנדערפלאַקערן. ענדליך איז אָבער דאָך דעם צושראָקענעם יונגען מאַן געלונגען איבערצושרייען דעם צורייצטען פּובליקום, און דאָ ערקלערט ער, אַז ער איז נישט קיין גנב, גאָט בעהיט, ער איז אַ מאָלער. אַ קינסטלער, פון די „היינטיגע", פון די „מאָדערנסטע". זיין נאָמען איז בו־צו. אין דער ריכטונג פון מאָלעריי געהערט ער צו די סאַמע לינקע „סור-רעאַליסטען" (דאָס איז היינט אין פּאַריז אַזאַ שרעקליכער, אומפערשטענדליכער וואָרט), און פּונקט אין אַ וואָך אַרום מאַכט ער אַן'אויסשטעלונג פון זיינע ווערק אין דעם סאַלאָן „ניקאָלאַוס" אויף דעם בולוואַר האַוסמאַן. וואָלט ער געוואָלט, נאַטירליך, אַז עס זאָלען קומען זעהן זיין אויסשטעלונג וואָס מעהר מענשען און, איבערהויפּט, וואָס מעהר הענדלער. געוועהנליך, שיקען די קינסטלער אַריין אין „מעזאָן דע וואָנט" זייערע געדרוקטע קאַטאַלאָגען צו פערטיילען צווישען די בעזוכער, וועלכע אינטערעסירען זיך מיט דער נייער קונסט. ער, דער יונגער קינסטלער, בורדעס, האָט אָבער שוין מעהרערע מאָל געהאַט די ביטערע ערפאַהרונג, אַז די קאַטאַלאָגען דערגרייכען נישט זייער ציל, ווייל די בעזוכער פון „מעזאָן דע וואָנט" וואַרפען עס אַוועק נאָך איידער זיי קוקען אין דעם אַריין. ער האָט דעריבער צוגעטראַכט אַן'אַנדער מיטעל, אַ פיל זיכערען. ער וועט יעדען איינציגען בעזוכער, איבערהויפּט די, וועלכע ער וועט אַליין זעהן, אַז זיי אינטערעסירען זיך מיט דער נייער קונסט, שטילערהייט אַריינרוקען אין קעשענע דעם קאַטאַלאָג פון זיין אויסשטעלונג.

— איהר מעגט אַריינרוקען אייערע הענט אין די קעשענעס, וועט איהר זיך, מיינע הערען, איבערצייגען, אַז איך זאָג אייך בלויז דעם אמת...

ערשט איצט האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז זיינע ווערטער זענען טאַקע ריכטיג. יעדער איינציגער האָט ביי זיך אין קעשענע געפונען נישט איין קאַטאַלאָג, נאָר עטליכע, מיט דער ביטע דאָס פּאַנאַנדערצוטיילען צווישען נאָך אַנדערע הענדלער און ליבהאָבער פון קונסט... זעלבסטפערשטענדליך, אַז מען האָט דעם קינסטלער באַלד פריי געלאָזען, און די צייטונגען זאָגען נביאות, אַז זיין אויסשטעלונג וועט געוויס האָבען ערפאָלג.

ב.

א קינסטליכער אינזעל.

א נייער וואונדער-אויפטו פון דער טעכניק.

צייטען בייטען זיך.

אַמאָל מיט עטליכע הונדערט יאָהר צוריק, ווען אַ מלוכה האָט געוואָלט אויסברייטען איהר הערשאַפט, האָט זי געמוזט אַרויסשיקען שיפען צו דורכרייזען דעם ים און צו ענטדעקען נייע אינזלען.

אַזוי האָט פּאַסירט מיט קאָלאָמבוס'ן, מאַגעלאַן קאָבאָט און אַנדערע רייזענדע, וועלכע האָבען זיך געמאַכט אַ וועלט-נאָמען צוליב זייערע ענטדעקונגען.

זיי האָבען זיך אַוועקגעלאָזט אין ווייטע מקומות, זיך איבערגעגעבען דעם ווינד און שטורם, און האָבען מיט סכּנות נפשות אַרומגעדרייט ביז זיי האָבען דערגרייכט אַן'אינזעל אָדער אַ גאַנצען קאָנטינענט.

היינט צו טאָג איז אַנדערש. עס איז שוין קוים פערהאַן איין וועלט-ווינקעלע, אויסער די אין אייז-איינגעקאָוועטע געגענדען פון נאָרד-פּאָל, וועלכער איז נישט אויסגעפאָרשט געוואָרען. זעהר אַ שווערע פראַגע איז דאָס היינט צו טאָג פאַר אַ פאָרשער, ווען מען זאָל איהם שטעלען די אויפגאַבע צו ענטדעקען אַ נייעם אינזעל. דאָס איז, פּשוט, אַזוי ווי אוממעגליך, ווייל אַזעלכע אינזלען זענען נאָר נישטאָ אויף דעם וועלט-קוגעל.

דערפאַר אָבער, ווען עס נויטיגט זיך אַ לאַנד אין נייע אינזלען, איז מען איצט געצוואונגען צו „מאַכען" אַליין אינזלען, אויב עס איז אוממעגליך זיי צו ענטדעקען.

די ערשטע גרויסע אונטערנעהמונג איז דורכגעפיהרט געוואָרען נישט לאַנג צוריק פון דער רעגירונג אין בראַזיליען.

ריא דע זשענעראָ האָט געליטען פון אַ באַרג, וואָס איז געשטאַנען פּונקט ביים ברעג ים. שוין מיט יאָהרען צוריק האָט מען בעמערקט, אַז דער באַרג איז ווי אַ הערב אויף דער שטאָט. נישט בלויז ער רויבט אַוועק איהר שעהנקייט, נאָר דאָס איז אויך אַ שטעהר פאַר'ן האַנדעל און איבערהויפּט פאַר'ן האַפען.

מען האָט קנאַפּ-וואָס געקענט געפינען אַ מיטעל פון דעם דאָזיגען באַרג פּטור צו ווערען. אַזוי זענען אַוועק יאָהר-הונדערטער, און די בירגער פון יענעם לאַנד האָבען זיך שוין געהאַט צוגעוואוינט צו יענעם „האַרב".

אָבער די לעצטע יאָהרען האָט זיך די רעגירונג גענומען זוכען אַ מיטעל ווי אַזוי אַראָפּצושניידען דעם באַרג. זי האָט גערופען צו הילף די גרעסטע אַרכיטעקטען און אינזשינירען און אַ מיטעל איז באַלד געפונען געוואָרען.

די אינזשינירען האָבען בעשלאָסען אַראָפּצושניידען דעם באַרג אויף פאָלגענדען אופן: טויזענדער אַרבייטער זענען אָנגעשטעלט געוואָרען, וועלכע האָבען מיט ספּעציעלע אינסטרומענטען אויפגעגראָבען דעם באַרג און די ערד געוואָרפען אין ים אַריין.

דאָס איז געטאָן געוואָרען מיט אַ בעזונדער'ן צוועק און אויסקוק. די אָנגעהויפטע ערד האָט געשאַפען נישט ווייט פון ברעג אַ פּרעכטיגען און שטאַרקען אינזעל וואָס האָט צוגעגעבען חן דעם האַפען און האָט פערגרעסערט די טעריטאָריע פון בראַזיליען. מענשען האָבען זיך דאָרט בעזעצט און דער האַפען איז מיט אַזוי פיל גרעסער געוואָרען.

דאָס זעלביגע, נאָר מיט מעהר פּינקטליכקייט, איז דורכגעפיהרט געוואָרען אין פלאָרידא.

אין יאָהר 1915 האָט זיך נעבען דער שטאָט טאַמפּאַ געפונען אַ ברייטע שטרעקע פון וואַסער — אַ מין אַזערע, וואָס האָט נישט געניצט פאַר קיין זאַך, נישט פאַר'ן האַנדעל, און אַפילו נישט פאַר פיש-פאַנגעריי.

ווען דער פלאָרידאַ-רויש האָט זיך אַזוי פערשטאַרקט, אַז פון אַלע עקען לאַנד האָבען זיך מענשען אַוועקגעלאָזט אָנפילען זייערע קעשענעס מיט גאָלד, האָט מען זיך אויף דער אַזערע אומגעקוקט און מען האָט זיך גענומען צו מאַכען פון איהר אַ „לייט".

דאָס וואַסער איז אויסגעפּומפּט געוואָרען. דאָס גרויסע גרוב איז אָנגעפילט געוואָרען מיט שטיינער און זאַמד אַזוי, אַז דאָס איז אַ גאָט-געבענטשט שטיקעל פלאַץ, וואו פּרעכטיגע געביידעס זענען אויפגעשטעלט געוואָרען.

נאַטירליך טוט זיך נישט אַזאַ זאַך פּונקט ווי עס רעדט זיך. עס האָט זיך דאָ גענויטיגט פאַר אַזאַ אונטערנעמונג אַן'אומגעהויערע גרויס פערמעגען, און אומערמידליכע ענערגיע צו קענען דעם צוועק ערריייכען, אָבער נישט אַכטענדיג דערויף, איז דאָס אַזוי גוט ווי אָפּגעטאָן. אויף דעם שטח געפינט זיך שוין אַ גאַנצע שטאָט מיט שעהן געברוקירטע גאַסען און פּרעכטיגע גערטנער.

אין וואלד פון ליידענשאפטען.

(ראָמאַן).

(287

איבערבלייבענדיג אַליין, האָט זיך באַטיאַני אַראָפּגעלאָזט אין שטול, און פערדעקט זיינע אויגען מיט דער האַנד.

צום ערשטען מאָל אין זיין לעבען האָט ער געפיהלט, צוליב דעם נאָר-וואָס אָפּגעטוענעם עפּיס ענליכעס אויף חרטה, וואָס איז פערבונדען געווען מיט פּחד.

די דאָזיגע שרעק האָט איהם געוואָרגען ביים האַלז, און בעוואָרפען איהם אין אַ קאַלטען שוויים.

ער האָט נישט-נאָר אַוועקגעשטעלט אויף דער קאָרט זיין לעבען — ער איז איצט בעגאַנגען אַזאַ שענדליכע טאַט, דורך וועלכען זיין נאָמען האָט זיך איבערגעגעבען אויף דורות צו חרפּה. ער איז בעגאַנגען אַן'אויסערגעוועהנליכען פערראַט, וואָס האָט זיינס גלייכען נישט קיין סך אין דער וועלט געשיכטע.

ער, אַ קאָמענדאַנט פון אַ בעלאַגערטער שטאָט, דער בעשיצער פון דער בעפעלקערונג, וואָס האָט זיך איהם אָנפערטרויט ווי אַ קינד צו אַ פאָטער, האָט פערקויפט פאַר געלד די גאַנצע שטאָט, וואָס ער איז בערופען געווען צו פערטיידיגען.

אין פאַל, ווען דער פּלאַן זאָל געראָטען, און איהם זאָל געלונגען צו ענטלויפען, האָט זיך באַטיאַני געקאָנט רעכענען אַלס אַ פערזאָרגטען אויפ'ן גאַנצען לעבען. אין יענער צייט האָט געלד געשפּילט אַזאַ ראָליע, ווי איצט — און אפשר נאָך אַ גרעסערע! — און מיט אַזאַ קאָלאָסאַלע סומע, ווי מ'האָט איהם אָנגעבאָטען, האָט ער געקאָנט טון אַלץ, וואָס זיין האַרץ וואָלט זיך נאָר געגלוסט, און שפּילען אַ גרויסע ראָליע אין די גרעסטע וועלט-שטעט.

וואָס וועט אָבער זיין, אַז זיין פערראַט וועט פאַר דער צייט בעקאַנט ווערען? וואָס וועט זיין, אַז אהרן פראַנק וועט איהם אַליין אַרויסגעבען?

איהם האָט זיך איצט אויסגעוויזען, אַז ער האָט צופיל אָנפערטרויט דעם דאָזיגען יודען, אַרויסגעבענדיג איהם אַ כתב מיט זיין אונטערשריפט.

דעם גראַף באַטיאַני האָט זיך שוין אַפילו אָנגעהויבען אויסצוווייזען, אַז אוים'ן גרויסען פּלאַץ פאַר גראַדשין רעוועט שוין דער צורייצטער המון, אַז מאַסען מענשען רייסען זיך שוין אַריין אין די טירען, אַז מען געהט אויף איהם מיט העק און מעסערס, זידלענדיג און שילטענדיג מיט ווילסטע קללות, איהם דעם פעררעטער.

ער איז אויפגעשפּרונגען פון שטול, צוגעלאָפען צו דער טיר זי אַ פּראַל אויף געטון, אַרויסגעגאַנגען אין פירהויז, און הויך אַ רוף געטון זיין אַדיוטאַנט:

— פּאָרוטשניק בענסבערג! וואו איז דער יוד, וואָס איז נאָר-וואָס אַרויס פון מיין צימער?

— ער האָט שוין פערלאָזט דעם שלאָס! — האָט דער אַדיוטאַנט געמאָלדען.

— לויפט איהם נאָך! איהר מוזט איהם פאַר יעדען פּרייז דעריאָגען! איך פערלאָז מיך אויף אייער ענערגיע און פלינקייט! קעהרט איהם אום צוריק אַהער! איך מוז איהם זעהן, און רעדען מיט איהם! ליבער פּאָרוטשניק, איהר האָט מיר שוין איין מאָל געראַטעוועט דאָס לעבען! אויב איהר וועט מיר דאָ-אַהער צוריקשטעלען דעם יוד, וועט עס האָבען דעמזעלבען ווערט, ווי די ערשטע טובה, וואָס איהר האָט מיר געטון! איילט זיך צו, אַלזאָ! דער דאָזיגער אַלטער יוד האָט נאָך נישט געקאָנט ווייט אַוועק פונדאַנען! ביז ער וועט צוקומען צו דער שטאָט, וועט איהר איהם אָניאָגען! און — אויב ער וועט נישט וועלען גוטוויליג אַליין צוריקקומען זאָלט איהר עס איהם צווינגען צו טון בגוואַלד! גלייכצייטיג זאָלט איהר איהם אָבער נישט געבען קיין מעגליכקייט מיט עמיצען צו רעדען! פּאָרוטשניק, איך וועל אייך קעניגליך בעלוינען, ווען איהר וועט דערפילען מיין בקשה!

דער יונגער אַדיוטאַנט איז אַרויסגעלאָפען פון דעם פירהויז מיט אַזאַ אימפּעט, אַז ער האָט שוין אַפילו נישט געהערט באַטיאַני'ס גרויסע הבטחה.

באַטיאַני גופא האָט זיך צוריקגעקעהרט אין זיין צימער, און אָפּגעווישט מיט אַ טיכעל דעם שוויים פון פּנים.

ער איז צוגעגאַנגען צום פענסטער, כדי אַ קוק צו טון, צי וועט זיך זיין אַדיוטאַנט איינגעבען צו דעריאָגען פראַנק'ן.

אין עטליכע מינוט אַרום איז אָבער דער פּאָרוטשניק בענסבערג צוריקגעקומען אַליין.

באַטיאַני איז אַ פערצווייפעלטער אַוועק פון פענסטער, און זיך אַוועקגעזעצט ביים שרייב-טיש, בעמיהענדיג זיך אַז מיט זיין פּנים זאָל ער נישט אַרויסגעבען די אויפרעגונג זיינע.

ווען דער אַדיוטאַנט איז אַריין אין צימער, האָט זיך ביי איהם באַטיאַני מיט אַ געמאַכטען שמייכעלע אַ פרעג געטון:

— נו, וואָס? אייך האָט זיך נישט איינגעגעבען צו דעריאָגען דעם יודען!

— איך האָב געטון אַלץ, וואָס איך האָב נאָר געקאָנט! — האָט בענסבערג געענטפערט — דער יוד איז אָבער, ווי אין דער ערד איינגעזונקען געוואָרען! איך האָב איהם אין ערגיץ נישט געקאָנט געפינען!

— ס'שאַדט נישט! ס'איז נאָך בעסער! — האָט זיך באַטיאַני מיט אַ שוואַכער שטימע אָפּגערופען — איך האָב געהאַט אַ טעות! ס'איז געווען אַ מיספערשטענדניש! מיר האָט זיך אויסגעדוכט, אַז פון מיין טיש איז פערשוואונדען געוואָרען אַ וויכטיגער דאָקומענט, און איך האָב חושד געווען דעם יודען, אַז ער האָט איהם אַוועק־גע'גנב'עט! גלייך אָבער, ווי איהר זענט אַוועק, האָב דעם דאָזיגען דאָקומענט געפונען אויפ'ן טיש, צווישען די פּאַפּירען!.. מיין פערדאַכט איז, אַלזאָ, געווען אַן'אומזיסטער!

באַטיאַני האָט געמאַכט אַ צייכען זיין אַדיוטאַנט זאָל אַוועק.

ווען בענסבערג איז אַרויס פון צימער, האָט זיך באַטיאַני אויסגעגלייכט.

— עס איז אַ געשעהענע זאַך! — האָט ער אַרויסגעמורמעלט — איך ווייס, אַז איך האָב אויף דער קאָרט אַוועקגעשטעלט מיין לעבען און מיין כבוד! ווען דער יוד זאָל מיך פערראַטען — וועל איך אומקומען אין פּראָג גופא, ווען ער זאָל אָבער האַנדלען ערליך, און שפּילען טאַקי נאָר די ראָליע פון אַ פערמיטלער צווישען מיר און דעם פּרייסישען קעניג- וועל איך דאַן בעקומען אַ מיליאָן טאָלער מזומן-געלד! פּראָג מעג דאַן איינבעזונקען ווערען אין ד'ערד אַריין! און אסור, אויב מיך וועט עס אָנהויבען צו אַרען: איך וועל סיי-ווי שוין נישט זעהן ווי די שטאָט וועט בעזיגט ווערען, און ווי זי וועט פערוואַנדעלט ווערען אין אַ חורבה!

(פאָרטזעצונג קומט)

בריליאנטען קויפט און צאָהלט פאלע' חערט

נאלד, קינסטליכע צייהן אויך צובראכענע פּיזשוטעריע **לאמבארד־קוויטעו!**

I. FIJAŁKO, Piotrkowska 7, tel. 31-46

הכחשה.

אין צוזאמענהאנג מיט דעם בריף פון קשיאנזער רב, וואָס איז געווען גע רוקט אין „נייעם פאלקסבלאט", אַז איך זאָל האָבען אַוועק פון מיין פרוי און צוגענומען די מלבושים און דעם נדן — ערקלער איך, אַז דאָס שטימט נישט מיט דער ריכטיגקייט איך האָב אַ בא־שטעטיגונג פון לאָדזער ראבינאט מיט דער אונטער־שריפט פון הרב ר' מנחם משה סעגאל, אַז אי האָב מקיים געווען מיינע התחייבות'ן לגבי דער פרוי: איהר געגעבען 600 זל. געלד און צאָהל ביז 6 יאָהר פאַר'ן קינד צו 25 זל. חודש'ליך, און ווי דער ראבינאט האָט בעשטעטיגט דעם פסק בית-דין.

יחזקאל זינגער. 625

„TRYKOT" Sp. Akc. 28 Pułk strz. kaniowsk. 71

LUIZA 71 629

מאַכט בעקאַנט אַלע טריקאָטאַזש-הענדלער, אַז די פאַבריק געפינט זיך אין בעטריב און עס ווערען אָנגענומען אַלערליי טריקאָטאַזש-ארבייטען אויף לוי, שטיק־ארט, ווי אויך גענעהטע וואַרע. אינפאָרמאַציעס ערטיילט די פירמע „קאָסמאָס־טראַנזיטא" (קריטקאַ) 5 טעל. 46-90.

וכי תמכור ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו!

אין טאָמער יאָז זאָלסטו קומען צו לויפען אין ביוראָ **פעטריקאָווער 18**, וואו ס'ווערט ערלעדיגט אַלערליי ביטעס לויט'ן אוסטאַוו, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פוילען, אַפּעלאַציעס, אַפּאָזיציעס, אַדוואָ־קאַניעס, רעקורסען־ וועגען האַנצעסיעס אין קאָמיסאַריאַט־רזשאָנדו, ביטעס צו אַלע פּאָ־ליציי־בעציקען, שותפות־אַקטען, סטאַטו־טען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטען דאַראַזיועס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. 509

שנעל, רעיעל און ביליג!

זאָל גאַנץ לאָדז וויסען, דאָס מעבעל־געשעפט

פון **פלאָטקאָוויטש און רעכט**

145 פּעטריקאָווער 145 אין הויף

האָט זיך פערגרעסערט און בעזונדערס אויף לאַגער א גר. אויסוואַהל פון

שלאָף־צימער, עס־צימער, ביוראָ־איינריכטונג קוכע־ מעבעל, ווי אויך ענצעל־ געגענשטענדע.

אַלעס פון אייגענע אויסאַרבייטונג

בעמערקונג: מיר קויפען אויך געניצטע מעבעל און צאָהלען די העכסטע פּרייזען. 387

פאַר באַר! אויף וועקסעל!

דאַנטיסט און צאָהנטעכניקער

י. ביטענסקי

5 קאָנסטאַנטינער 5

נעהמט אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָוועגד.

פּרייזען ביליג! בעראַטונג אָהן געצאָהלט

28 | נאָר | 28 | נאָר | 28

פערקויפט נישט אייער

מעבעל,

דיוואַנעס, פעלצען, אָנציגער, ניי־מאַשינען אז"וו, בעסער איהר איבערצייגט אייך נישט ביי די לאַנג-עקזיסטירענדע פירמע

ה. ראָזניק, בענעדיקטאַ 28

נאָר איך צאָהל די העכסטע פּרייזען!

בעמ.: ביי מיר אויף לאַגער שטענדיג פערשי־דענע געניצטע מעבעל און נייעס צושטאַנד, פּרייזען צוגענגליכער, ווי איבעראַל!

28 | נאָר | 28 | נאָר | 28

בעפאָר איהר פער־קויפט אייערע **בריליאַנטען,** דימאַנטען, גאָלד, זילבער, קינסטליכע צייהן, קומט איבערצייגט אייך, אַז דער געוו. טאַקסאַטאָר און יובעליר־געשעפט־אינהאַבער

M. Chodżko Południowa 1

צאָהלט די העכסטע פּרייזען!

514 בעמערקונג: טאַקסירונג אומזיסט.

יעדער אייניציגער האָט זיך איבערצייגט, אַז אַפּער

מעבעל

דיוואַנעס, פעלצען, ניי מאַשינען, גאַרדעראָבען א. ז. וו.

צאָהלט די העכסטע פּרייזען

א. ווייצמאַן נאַרוטאָוויטש 19 (דזשעלנאַ)

אין מעבעל־געוועלב, (פּריוואַט־וואוינונג שענקעוויטש 29) ביי מיר איז שטענדיג פערשיד. געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען. 1374

Dr. med. J. POLAKOW

ספּעציאַליסט פאַר קינדער־קראַנקהייטען

KONSTANTYNOWSKA 37a Tel. 39 75

נעמט אָן פון 5—6.30 אָוו. אַנדערהיים אין פון 2—3 אין דער לעטשניצע אויף ייערס מאַרק פּעטריקאָווער 294 331

א גרויסער אויסוואַהל **שירעם** — פון — און **שטעקענס**

מיט 25 פּראָצ. ביליגער, ווי איבעראַל!

צו בעקומען אין ווערקשטאַט פון **ס. פינענבוים,**

19 נאַרוטאָוויטש 19.

בעמערקונג: ס'ווערען אויך אָנגענומען אַלערליי רעפּעראַטורען, ווי אויך איבערציהען. 324

געדענקט די אַדרעס: נאַרוטאָוויטש (דזשעלנאַ) 19.

אכטונג, כוחרים און בעלי־מלאכות!

פון 8-טע קאַטעגאָריע פּאַטענטען.

וואָס ווילען זיין בעפרייט פון אומזאַק שטייער (פּאָדאַ־טעק אָבראָטאָווי), זאָלען זיך ווענדען אין דער ביוראָ

פּעטריקאָווער 18. 600

Dr. med.

M. GLAZER

ul. ZIELONA Nr. 6

הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען.

נעמט אָן פון 8—10, 12—2 און 7—8 אָוו. 589

Dr. med. ALBERT MAZUR

ספּעציאַליטעט: האַלז-, נאָז,- אויערן-קראַנקהייטען. שפּראַך- און שטים-שטערונגען (שטאַמלען א. ז. וו.)

נאַוטאָקיטשאַ (דזשעלנאַ) **44**, טעל. **22-44**

צוריקגעקומען.

נעהמט אָן פון 6 ביז 8 אָוונד.

1636 **Dr. med.**

EYCHNER JAKÓB

Aleja 1-go Maja 16, Tel. 11-24.

אינערליכע און קינדער קראַנקהייטען.

נעמט אָן פון 6—7 אין אָוו. זונטאָג פון 3—4 נמ.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייט

9 קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9

טעלעפאָן 27-81

ספּעציעלער קורס פאַר שטאַמלער.

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. 175

שייטלען

פון פּרימאַ האָר, פּערש. קאַמיענאַ 5, 2-טן הויף ביי בצלאל פאַרושצקי.

Zaginiony
został kwit kaucyjny Nr. 4860 z Elektrowni Łódzkiej. Znalazca zechce zwrócić takowy do Z. KAŁB, ul. Lagiewnicka 16.

Artystyczny Zakład Fotograficzny

„POLONJA"

שוו. יערזשעגאָ 19 (יעקאַטערינעבורסקע)

איך מאַך דערמיט בעקאַנט, אַז אין מיין אַטעליער ווערען אויסגעפירט פּע שידענע פאָטאָגראַפישע אַרבייטען, ווי: גאַבינעט, וויזיט-בילדער, גרופּען-בילדער פּאָסטקאַרטען, ווי אויך גרויסע פּאָרטרעטען אין נאַטור-פאַרבען צו קאָנקורענץ פּרייזען. דאָס פּאָזירען לויט די נייעסטע מאָדע — אויסן פערלאַנג בעקומט מען ביי מיר פערשידענע קליידונג צום פאָטאָגראַפירען אָהן צאָהלונג.

פאַ־ פּעראיינען, אַרטיסטישע קרייזען מיט **30** פּראָצענט ביליגער!

שניידט אויס דעם קופּאָן!

| 4 פּאָסט-קאַרטען ספּעפיאַ ברוין דאָפּעלט רעטושירט נור 2.50 זל. גילטיג פאַ 1 פּערזאָן. דעם קופּאָן מיטברענגען |

מיט אַכטונג

י. גוטערמאַן.

בעמערקונג: צופאָהר מיט'ן טראַם-וואַי נומער 3 ביז רוג צמענטאַרנאַ, רוג יעזשעגאָ

מיט 25% ביליגער

קויפט מען נור ביי מיר אַלער אַרט סיסטעמען ערשט-קלאַסיגע שרייב-מאַשינען: נייע ווי אויך געלעגענהייט־ליכע, ס'ווערען אויך געקויפט און אויסגעטוישט אַלטע מאַשינען, טאַשעס, קאַסעס און אַלע אַנדערע מאַשין-צובעהער. רעפּעראַציע-וואַרשטאַט פאַר אַלע סיסטעמען. ס'ווערט אויך אויסגעלערנט מאַשין-שרייבען.

ADOLF GOLDBERG אַנדזשעיאַ 8 1-טער שטאָק טעלעפאָן 37-54

קאָנצעסיאָנירט דורך דער עלעקטראָוניע.

ווער סוויל האָבען א ליכטיגן לעבען!

זאָל קומען צו דער בעוואוסטער פירמע

ב. ראטביין

קאָנסטאַנטינער 3

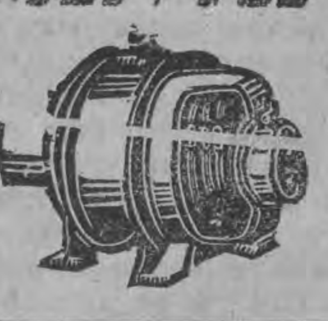

וועלכע פיהרט אויס אַלע אַרט עלעקטרישע אַנלאַגען, ליכט און קראַפט. גרויסער אויסוואַהל פון עלעק-טרישע אַרטיקלען. צו ערמעסיגטע פּרייזען.

טוט און איבערצייגט אייך!

„DENSO" צאָהן־פּאַסטאַ

דאָס פלעגען די צייהן און דאָס מויל געהערט צו די וויכטיגסטע היגיעניש-פּרינציפּען, ווייל פון זייער זויבערקייט איז אָנבעלאַנגט דאָס פערדייען און די אַלגעמיינע געזונדהייט פון מענש.

דערינבער ווערט די **צאָהן-פּאַסטאַ „DENSO"** עמפּפעהלט דורך די ה"ה דאָקטוירים אַלס אַ אַנטיסעפּטיש מיטעל צו פלעגען די צייהן און מויל, וועלכע פערניכטעט ביים מצגליכן געברויך אַלע צייהן-אונריינעקייטען.

Laboratorjum Chemiczne „Dental"
Lekarza-Dentysty Romana RITT'a

525 צו בעקומען איבעראַל!

ראטעוועט דאס געזונד!

די גרעסטע וועלטליכע מעדיצינישע פּערזענליכקייטען האָבען בעשטעטיגט, אַז **75 פּראָצ. קראַנקהייטען שאַפען זיך פון עצירות.** אַ קראַנקער מאַגען איז די הויפּט-סיבה פון די, פערשידענסטע קראַנקהייטען, פעראונרייניגט דאָס בלוט און שאַפט אַ שלעכטע שטאָף-וועקסלונג.

די בעוואוסטע פון **48** יאָהר אויף דער גאַנצער וועלט

ZIOŁA z GÓR HARCU D-ra Lauera

ווי עס האָבען בעשטעטיגט די פּראָפעסאָרען פון בערלינער אוניווערזיטעט ד"ר פ לעידען, ד"ר מאַרטינ, ד"ר האַלפּלעטער און אַ סך אַנדערע בעריהמטע דאָקטוירים, זענען אַן אידעאַל-מיטעל אויף געזונד צו מאַכען דעם מאָגען, פערניכטען דאָס עצירות (פערהאַרטונג), זענען דאָס אונפערטרעטענדסטע אָפּ-ריינגונגס-מיטעל, פערלייכטערן די פונקציע ביי די פערדייאונגס-אָרגאַנען, פערשטאַרקען דעם אָרגאַניזם און ערוועקען אַן אַפּעטיט.

Zioła z Gór Harcu D-ra Lauera פערניכטען דאָס ליידען אויף דער לעבער נירען, גאַל-שטיינער, העמאָרוידען, רעומאַטיזם און אַרטריטיזם, קאָפּוועהטאָג, אויסשלאָגונג און לישאַיעס.

Zioła z Gór Harcu D-ra Lauera זענען בעשענקט געוואָרען אויף די דאָק-טוירים-אויסשטעלונג מיט אויסצייכנונגען אין גאָלדענע מעדאַלען און באַדען, בערלין, וויען, פּאַריז, לאָנדאָן און אַ סך אַנדערע שטעדט. מיליאָנער דאַנקזאַגונגען האָט בעקומען ד"ר לאַוער פון אויסגעהיילטע פּערזאָנען.

פּרייז פון אַ האַלבע שאַכטעל 50 ג., דאָפּעלטע שאַכטעל 2.50

פערקויף אין אַפּטייקען און אַפּטייק-סקלאַדען

בעמערקונג: היט אייך פאַר אַהנגעמאַכטע נאָכמאַכונגען.

רעפּרעזענטאַנט אויף פוילען: **Józef Grossman, Warszawa, Chmielna 49**

אַבאָנעמענטס-פּרייז: אין לאָדז: אַ חודש — 4.00 זלאָטעס. אויף דער פּראָווינץ אַ חודש — 6 זלאָטעס. אין אויסלאַנד מיט 50 פּראָצענט טייערער. [illegible]

אַנאָנסען - פּרייז: [illegible]

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzostowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman

Czcionkami i drukiem „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.